ANUL LXIV NR.6007

8 PAGINI

Număr nedatat

Curentul

Fondator: **PAMFIL ŞEICARU**
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Strada Belvedere Nr. 6

TELEFOANE:

Redacţia	3.27.53	Cab. directorului	4.84.47
Secretariatul	3.40 86	Ad-torul delegat	[illegible]
Secretarul gen.	4.84 40	Contab. şi depoz.	[illegible]
Redacţia politică	3.40.88	Abon. şi publicit.	[illegible]
Redacţia sportivă	3.27 58	Expediţia şi vânz.	[illegible]
Provincia	4.89.28	Tipografia	[illegible]
Biroul comenzilor, Personalul, Contenciosul			4.92.53

Proprietar: „Curentul" S. A. R.
Tribunalul Ilfov. Registrul publicaţiilor No. 174/1938
Taxa poştală plătită în numerar conform adresei direcţiei generale P. T. T. No 29.744/1939
Abonamente: 1 an . . . . 1700 lei
6 luni . . . . 900 „
3 luni . . . . 500 „
Instituţiile de Stat şi particulare anual 3500 „

Vasile C. DUMITRESCU

1 IUNIE 1946: ZIUA SINUCIDERII BURGHEZIEI ROMÂNE!

Articol publicat în Curentul, nr. 5979, mai-iunie 1986, la împlinirea a 40 de ani de la executarea Mareşalului Ion Antonescu.

Au trecut 40 de ani de la cele ce s'au petrecut în ziua de 1 Iunie 1946 în curtea închisorii Jilava.

După versiunea *oficială* a timpului în acea zi au fost executaţi, din lotul "Marilor Criminali de Război", dintre ei, patru. Condamnaţi la moarte prin sentinţa Tribunalului Poporului în procesul care a avut loc în a doua jumătate a lunei Mai în acel an. Numele lor:

Antonescu Ion
Antonescu Mihai
Vasiliu Constantin
Alexianu Gheorghe

În cursul celor patru decenii ce s'au scurs de-atunci s'a petrecut ceva ciudat. Cei ce pomenesc faptul evită din ce în ce mai mult termenul "executat" înlocuindu-l cu acela de "omorât". E mai mult decât o mutaţie terminologică. Cine foloseşte termenul de "executat" recunoaşte implicit valabilitatea unei sentinţe, competenţa tribunalului care a pronunţat-o şi justeţea acuzaţiei.

O LEGE CONTRA CONSTITUŢIEI

După 23 August 1944 s'a repus în vigoare Constituţia din 1923. Legea pe baza căreia s'a pronunţat sentinţa Tribunalului Poporului prevedea pedeapsa cu moartea, o pedeapsă pe care Constituţia din 1923, spre deosebire de prevederile constituţionale anterioare, o interzicea.

Constituţia din 1923 nu prevedea tribunale excepţionale. În structura organizaţiei justiţiei române astfel de tribunale nu existau. Legea prin care se instituia ceea ce s'a numit "Tribunalul Poporului" se situa în afara Constituţiei.

Scrie "The New York Times" cu data de Duminică, 2 Iunie 1946: "Apelul (celor condamnaţi, n. n.) *contesta jurisdicţia tribunalului poporului, întrucât Constituţia României prevedea că toţi foştii miniştri pot fi judecaţi doar (numai) de Curtea Supremă.*" Deci nici dreptul de a judeca foşti demnitari ai ţării nu aparţinea Tribunalului Poporului. După prevederile constituţionale Tribunalul Poporului nu era un organ al justiţiei, nu avea nici un drept de a judeca şi nici de a pronunţa sentinţe. Legea prin care se instituia Tribunalul Poporului constituia o flagrantă încălcare a Constituţiei.

Este neverosimil ca mutaţia terminologică de care am amintit mai sus să fie cauzată de aspectul juridic al problemei. Motivul trebuie căutat în altă parte.

CRIMA DE RĂZBOI

În 1917 România pierduse războiul. Din constrângerea ce rezulta din acest fapt s'a încheiat armistiţiul de la Focşani, urmat de pacea de la Buftea. Guvernul Marghiloman a pus problema răspunderilor şi a trimis pe banca acuzaţilor pe Ion I. C. Brătianu şi pe membrii guvernului său. Acuzaţia ce se aducea guvernului liberal nu era faptul că dusese România în război de partea Antantei, ci că se intrase în război fără o pregătire militară serioasă. Marghiloman era germanofil. Dar era tot atât de român ca şi Ion I. C. Brătianu! Din proces nu s'a ales nimic. România a reluat lupta. Ion I. C. Brătianu a intrat în Istoria naţională ca mare om de stat, realizator al României Mari.

În 1918 Germania depune armele. E obligată, prin tratatul de la Versailles, să recunoască a fi singura vinovată de izbucnirea primului (la acea dată nu se ştia că e vorba de "primul") război mondial. În plus Germania este obligată să dea în judecată personalităţile din conducerea politică şi militară a Reichului. O serie de procese au loc în faţa Curţii Supreme a Reichului, din care toţi cei puşi sub acuzare au ieşit cu cinste achitaţi. Unul dintre ei, Hindenburg, avea să devină Preşedintele Reichului.

În 1940 Franţa se prăbuşeşte sub loviturile armatei germane. Învingătorul cere punerea sub acuzaţie a personalităţilor politice ale Franţei, pentru vina de a fi angajat Franţa în războiul contra Germaniei. Tribunalele franceze judecă o serie, dar acuzaţia se raporta, spre nemulţumirea ocupantului, la faptul lipsei de pregătire a armatei franceze, cauza materială care a dus la înfrângere.

În 1944, după depunerea armelor, Sovietele au cerut guvernului finlandez să li se predea "criminalii de război". Răspunsul a fost scurt: "sunt şapte milioane"! Moscova n'a mai insistat.

Cu toate rezervele exprimate de juriştii americani şi englezi, în 1945 intra în acţiune "Tribunalul de la Nürnberg", competent, după statutul hotărît de cele Patru Puteri victorioase în război, de a judeca *numai* fapte comise de germani, de instituţii de stat şi de partid *germane*. (Este timpul de a aminti aceasta pentru că unele cercuri, folosind necunoaşterea ce caracterizează pe mulţi români, îşi fac un merit din faptul că "la Nürnberg" n'au fost puşi sub inculpare sau chiar au fost scoşi din acuzaţie. Adevărul, după cum am arătat mai sus, este că tribunalul de la Nürnberg nu avea nici o competenţă în a pune sub acuzare persoane sau organizaţii care nu erau germane.) Ceea ce a caracterizat însă acest tribunal era faptul că asasinii de la Katyn stăteau în scaun de judecată asupra asasinilor de la Auschwitz.

În 1946 are loc, la Bucureşti, procesul "Marilor Criminali de Război", aduşi pe banca acuzaţilor fiind: Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu, Gheorghe Alexianu, C. Pantazi, Eugen Cristescu, Radu Leca şi alţii, foşti mari demnitari ai statului.

Tuturor capetelor de acuzare ce s'au adus atunci acuzaţilor, documentele apărute între timp le-a spulberat orice temeinicie. Numai o singură crimă de care au fost acuzaţi a rămas până în zilele noastre în picioare: crima de a fi dus războiul împotriva Uniunii Sovietice!

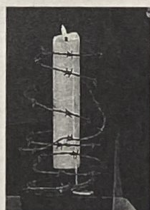
Pentru a pricepe de ce un război împotriva statului lui Lenin este un act criminal, trebuie să luăm la cunoştiinţă argumentarea valabilă pentru Moscova.

Pe baza teoriilor marxiste, odată cu intrarea în istorie a statului sovietic, viitorul omenirii a fost înfăptuit. Desfiinţarea proprietăţii private a mijloacelor de producţie, desfiinţarea "exploatării omului de către om", desfiinţarea diferenţelor de clasă, toate acestea au dus la realizarea marilor postulate: egalitate, dreptate, libertate. Prin constituirea statului sovietic, revoluţia mondială era fapt împlinit. Cum în afara graniţelor acestui stat se aflau, şi încă se mai află, regiuni ale globului în care continuă să domnească obscurantismul capitalist, este de datoria statului sovietic să ducă făclia adevăratului destin al omenirii peste propriile lui hotare. Lupta pentru realizarea acestui viitor ducându-se în numele proletariatului, acesta fiind o unitate mondială, Uniunea Sovietică devine patria muncitorimii tuturor ţărilor pământului. *Vestea eliberării Basarabiei de sub jugul boierilor şi capitaliştilor români a produs o bucurie de nedescris în rândurile tuturor celor ce muncesc în întreaga ţară!"* — citim în "Manifestul Comitetului Central al Partidului Comunist din România", (vezi Istoria Partidului Comunist Român, de Victor Frunză, vol 2., anexa pag. 629, Editura Nord, Danemarca, Aarhus, 1984).

Când însă C. Titel-Petrescu în articolul "O mare nedreptate istorică" scria cu aceeaşi ocazie: *"Cu inima sângerândă şi cu mâinile ferecate, a trebuit să îndurăm sfâşierea unui trup din trupul ţării. Basarabia toată şi o bună parte din dulcea Bucovină ne-au fost răpite... ...O nedreptate, o mare nedreptate s'a săvârşit."*, prin acest articol autorul devenea un duşman, un trădător al "clasei muncitoare". Motiv pentru care a înfundat puşcăria.

În logica moscovito-marxistă este concludent că legile sovietice, în special prevederile Codului Penal sovietic au un caracter universal şi efect retroactiv. Pentru acest motiv, în măsura în care au pus mâna pe ei, oameni care nu au fost niciodată sau nu erau încă cetăţeni sovietici au fost daţi în judecată şi condamnaţi pentru fapte, numai după Codul Penal sovietic pedepsibile.

Ceva mai mult. În momentul în care apare pe scenă statul sovietic de factură marxistă, el, acest stat, este singurul factor determinant în dreptul internaţional. Pentru acest motiv orice schimbare de frontiere care a avut loc între cele două războaie mondiale fără consimţământul Uniunii Sovietice a fost declarată nulă şi neavenită "de la Început", cerere la care s'au supus, după ultimul război, toate statele occidentale. Aşa a fost declarat nul şi neavenit tratatul de la München din 1938, prin care Germania, Italia, Franţa şi Marea Britanie hotărau schimbarea graniţelor Cehoslovaciei. La această înţelegere Uniunea Sovietică nu participase. Nu pentru că noi aveam dreptate în chestia Transilvaniei a considerat Moscova Arbitrajul de la Viena (1940) ca nul şi neavenit. Ci pentru că cedarea Transilvaniei de Nord Ungariei, hotărîtă de Germania şi Italia s'a făcut fără consimţământul şi participarea Uniunii Sovietice.

În schimb tratatul încheiat la 23 August 1939 cu Germania lui Hitler, prin care Uniunea Sovietică îşi muta graniţele spre vest şi nord anexând cele trei state baltice, o treime a teritoriului statului polonez şi , în ce ne priveşte, Basarabia, Bucovina de Nord şi ţinutul Herţei, a rămas în vigoare după ultimul război, pactul lui Stalin cu Hitler fiind ratificat de "Marile Democraţii"! Asta era dorinţa sovietelor, principiile pentru care Statele Unite şi Marea Britanie duseseră războiul erau anulate. *"Cine vrea să facă pace nu aderă la blocuri imperialiste beligerante! Cine vrea pace aderă la politica de pace a U. R. S. S. Aşa au făcut statele baltice, izgonind stăpânirea cercurilor reacţionare şi provocatoare"* — sta scris în Manifestul CC al PC din România, mai sus citat.

Uniunea Sovietică nu duce războaie imperialiste, de agresiune, pentru anexarea de teritorii străine. Uniunea Sovietică duce războaie de eliberare! Un război *contra* U. R. S. S. este deci un act *criminal*. Pentru această crimă Tribunalul Poporului, funcţionând în capitala României, a trimis pe cei ce o comiseseră, la moarte.

AL "POPORULUI"

În mod normal, când "poporul" este acuzator, judecător şi călău, procedura se cheamă *linşaj*. Motorul care pune linşajul în mişcare este furia oarbă. Tribunalul Poporului este o creaţie "revoluţionară". Linşajul îmbrăcat într'un costum formal juridic. Esenţialul însă este că un astfel de tribunal nu este un organ al justiţiei, deci al statului, ci al "poporului". Poporul nu este un organ al statului. Nu poporul face legi, ci corpurile legislative, poporul hotărăşte (şi asta numai în state cu constituţii democratice!) cine să facă legile. Nu poporul guvernează ci guvernul, puterea executivă în stat. Poporul hotărăşte numai cine să guverneze(şi asta numai în statele cu constituţii democratice!). Nu poporul administrează justiţia, ci judecătorii, după legile emanate de la Corpurile Legiuitoare, instanţa judecătorească fiind putere nu "populară", ci de stat. La rândul lui poporul nu este masa populară. Poporul este numai sursa de legitimaţie în constituirea puterii politice în cadrul statului. Poporul este deci, în primul rând, un *principiu*. Acest principiu, pentru a căpăta un conţinut material real, transformă "masele populare" într'o instituţie constituţională: corpul electoral, suma cetăţenilor unei naţiuni în posesia dreptului de vot, dreptului de a alege şi de a fi ales. Prin vot, alegătorii dau expresie voinţei naţionale, realizează principiul suveranităţii poporului (şi asta numai în state cu constituţii democratice!)

Pentru a se putea orienta şi hotărî în faţa urnei, alegătorul are de cumpănit între diferite concepţii politice pe care i le oferă, de regulă, partidele politice. Acestea însă nu sunt organe ale statului, ci grupări sociale. Ele, partidele politice, fac programe de guvernare pe care le supun "opiniei publice", elemente de orientare pentru alegător.

În concepţia *vulgară* a democraţiei liberale însă, partidele politice au ridicat totdeauna pretenţia că ele reprezintă "poporul". O confuzie care încuraja demagogia politică mai ales în ţara noastră. De aici şi până la a pretinde că poporul român şi statul este *reprezentat* de partidele politice, desigur "democrate", nu era decât un pas. Ce-a fost "Consiliul Partidelor Democrate, Naţional-Ţărănist, Liberal şi Social-democrat în exil", singurul gremiu îndreptăţit să hotărască componenţa "Comitetului Naţional Român", acreditat de "Majestatea Sa Regele", deci în acelaş timp guvern şi stat în exil în anii 48-50, decât specularea unei confuzii, aceasta voit întreţinută? (O reeditare se încearcă în ultimii ani!)

Şi tocmai pe acest element demagogic de care s'au servit, după 23 August 1945, partidele democrate, expresie politică a burgheziei române, s'a servit Moscova prin intermediul Partidului Comunist, intrat în alianţă temporară cu clasa burgheză.

S'a pus nu odată întrebarea pentru ce Stalin nu a împuşcat pe Mareşalul Antonescu şi pe tovarăşii săi când, predaţi de Palat, îi avea în mână la Moscova. Stalin nu era un cretin. Chestia era aranjată. Când Generalul Aldea, cu impertinenţa care caracterizează subalternul pus în faţa superiorului căzut la pământ, i-a comunicat Mareşalului (ţinut sub cheie la casa conspirativă a comuniştilor) că va fi predat sovieticilor, a adăugat"Dar vă vom judeca noi!" Care noi? Poporul!

Pentru ce un tribunal de excepţie? Pentru ce un tribunal "al poporului"? Cine era "poporul"? Răspunsul îl avem când realizăm componenţa completului de judecată. Judecătorii nu erau oameni de meserie, nu oameni ai instituţiei juridice, ci reprezentanţi ai "poporului", adică trimişi de "partidele politice democratice" să figureze drept judecători. Erau aceştia împuterniciţii partidului Naţional-Ţărănesc (Maniu), Naţional-Liberal(D. Brătianu), Social-democrat(C. Titel-Petrescu), împreună cu cei ai Partidului Comunist şi a partidelor anexe lui. Stalin ştia ce face. Omorârea Mareşalului la Moscova ar fi rămas un fapt divers, pedepsirea unuia care a avut îndrăzneala să i se pună adversar în drum. Ştiut este însă că războiul contra Uniunii Sovietice fusese purtat de poporul român, care îşi revendica drepturile. Pentru Stalin nu "pedepsirea" lui Antonescu (cu care tratase la Stockholm condiţiile unui armistiţiu a cărui încheere formală a fost împiedicată la 23 August 1944) prezenta interes. *Poporul român ca atare trebuia să condamne războiul contra Sovietelor drept c r i m ă! Să-şi recunoască vinovăţia!*

Iată pentru ce Tribunalul "Poporului"! Poporul reprezentat în completul de judecată de reprezentanţa politică a burgheziei române, marile partide democratice ale ţării, intrate orbeşte sub regia Partidului comunist

(Continuare în pag.2)

FRAGMENT

Am fost neîncetat preocupat de soarta Patriei mele şi am căutat să inventariez greşelile trecutului, să identific cauzele prăbuşirii dela 23 august 1944, cauzele îndepărtate cât şi cele imediate. Răspunderile sunt multe şi împărţite; ele pot fi însă cuprinse într'o formulă generală; demisia clasei politice conducătoare. Faţă de dimensiunile evenimentelor, oamenii politici care formau clasa conducătoare erau de o inferioritate aşa de pronunţată încât catastrofa din 23 august 1944 devenise inevitabilă. Dacă cercetăm cu atenţie înlănţuirea acţiunilor politice dela 1927 (moartea lui Ionel Brătianu) până la capitularea en rase campagne, constatăm absenţa unei conduceri politice naţionale. Marea politică implică o capacitate de înţelegere a nevoilor superioare ale colectivităţii. Din nefericire, partidele politice nu s'au ridicat la nivelul înalt al înţelegerei nevoilor naţionale, ci s'au menţinut la nivelul scăzut al politicei care se preocupă de expedientele electorale.

Dacă clasa politică ar fi fost la înălţimea răspunderilor conţinute în misiunea pe care trebuia să o îndeplinească în Stat, nu ar fi fost posibil ca o clică de mărunţi funcţionari din Ministerul de Externe să exercite controlul politicei, să asume puterea de a decide, folosindu-se de zişii factori politici ca să acopere o infamă conspiraţie împotriva intereselor de viaţă ale naţiunii. O asemenea operaţie ar fi fost imposibilă în perioada 1914-1918 când Ionel Brătianu era la cârma destinelor neamului românesc. În acea perioadă hotărîtoare, el făcuse ceea ce se numeşte marea politică. Cel care conduce afacerile publice, care deţine cârma Statului, nu va fi demn de titlul „om de stat" dacă ignoră sau vrea să ignore că dezordinea în instituţii, în servicii, în întreg mecanismul Statului este un foc mocnit, o forţă latentă distrugătoare care ameninţă întreaga construcţie.

Ştiu că recapitulările supără, nu pentru că ar provoca remuşcări, ci pentru că determină eliminări totale. Cum spunea Mme. de Stael: „indivizii se pot resemna în faţa destinului, dar niciodată naţiunile, deoarece ele pot singure să comande acestui destin. Cu ceva mai multă voinţă, şi nenorocirea poate fi ocolită".

Ceea ce impresionează în această epocă nenorocită este contrastul între puţinătatea valorii oamenilor care formau clasa politică şi marea epopee a neamului românesc. Dar, este cu neputinţă să nu tragi concluzii optimiste. Clasele politice se reînoiesc, cele netrebnice sunt măturate de evenimente, ca frunzele uscate de vânt; naţiunea însă rămâne. Ea urcă din fundul prăpastiei, repară dezastrele. Etichete politice, ideologii? Mofturi. Unica realitate este poporul românesc, o măreaţă realitate în mers.

PAMFIL ŞEICARU

(continuare din pag. 1)

1 IUNIE 1946: ZIUA SINUCIDERII BURGHEZIEI ROMÂNE!

cu anexele lui. Pentru ce au făcut-o? Din convingerea că dacă oferă Moscovei un ţap ispăşitor, burghezia română, prin reprezentanţii ei politici, va ieşi basma curată!

N'o făceau pentru prima oară. De la răspundere s'au derobat, cu succes, şi în 1940!

MOTIVUL

Nu există crimă fără motiv. În concepţia juridică a burgheziei liberale însă nu orice motiv care duce la crimă este el însuşi criminal. Crimele motivate *politic* nu atrag după ele pedepse infamante, spre deosebire de crimele aşa zise de Drept Comun. Pentru acest motiv condamnaţii „politici" nu erau, în închisorile statelor de factură liberal-democratică, amestecaţi cu criminali ispăşind pedepse pentru fapte infamante. Comuniştii aveau să desfiinţeze „clasele" şi în puşcării. După logica marxistă un act de împotrivire contra dominaţiei comuniste este prin natura lui o crimă infamantă. În aceeaşi ordine de idei, un război contra Uniunii Sovietice este, chiar numai de apărare fiind (fiindcă apără „capitalismul"!), o crimă infamantă.

„...Să luptaţi pentru dezrobirea fraţilor noştri, a Basarabiei şi a Bucovinei, pentru cinstirea bisericilor şi căminurilor batjocorite de cotropitori..."

Aşa suna Ordinul către armata română la 21/22 Iunie 1941!

Burghezia română nu putea vedea în această motivare a războiului o infamie fără să se catapulteze în afara consensului naţional. Dar a suprapus acestei motivări o alta derivată din alianţa de conjunctură a României cu Germania hitleristă. Şi în acest fel reprezentanţa politică a brugheziei române a *luptat* tot timpul cât a durat acest război pentru *democraţie* şi contra *dictaturii*. Orice act de sabotaj al eforturilor de război, orice act de trădare, orice act de spionaj în favoarea inamicului deveneau eroice acte de „rezistenţă patriotică" întru salvarea democraţiei. Ne înţelegând că România nu era în situaţia Franţei, nu şi-au dat seama că adoptau „platforma" oferită de Partidul Comunist, deci punctul de vedere al Sovietelor. Odată acceptată „platforma" au trebuit să accepte şi *terminologia*, jargonul comuniştilor. La 23 August 1944 ţara a fost „eliberată de nazism", dictatura lui Antonescu (singura posibilitate de guvernare după ce Partidele Istorice refuzaseră să-i dea în Septembrie 1940 concursul pentru a-şi păstra basmalele „democratice" curate) devenea o dictatură fascistă, nazistă, criminală.

În acest fel se falsifica motivul *naţional*, şi deci legitim, al intrării în război contra Uniunii Sovietice el devenind identic cu acela al Germaniei naziste care însă era în esenţa lui de natură criminală. Într'o carte scrisă de N.P.Comnene (diplomat român!), apărută în 1946 la Geneva se putea citi despre formarea guvernului Antonescu: *„România a încetat de a fi o ţară independentă. Ea nu mai este decât un Gau german, al cărui Gauleiter este Antonescu."* Dar asta Stalin nu voia să audă din partea unor lachei burgheizi. El avea nevoie ca *POPORUL ROMÂN* ca atare să recunoască că dreptul lui asupra Basarabiei, a Bucovinei, a ţinutului Herţei sunt de natură criminală şi revendicarea lor este de natură fascisto-nazistă. Prin omorârea lui Antonescu la Moscova Stalin nu obţinea această recunoaştere. De aici necesitatea unei sentinţe a unui Tribunal al „Poporului", în compunerea căruia intrau toate partidele politice, sentinţă care începea cu textul: *„Mihai I, prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională Rege al României . . .",* formulă cu care începea orice sentinţă judecătorească în timpul monarhiei, sentinţă care, după lege, pentru a fi executată, trebuia să aibă semnătura Regelui. A semnat!

Şi *poporul?* Despre poporul român însă scrie un străin: *„Poporul român simţea că naţiunea întreagă era dată în judecată."* (În cartea jurnalistului american Rueben Markham „Rumania under the Soviet yoke". Fraza se află numai în ediţia în limba engleză. Traducătorul pentru ediţia franceză a socotit necesar să excludă din text o serie de pasagii!)

IZGONIREA DIN PARADIS

Data la care începe procesul de decadenţă a reprezentanţei politice a burgheziei române o putem fixa în anul 1927. Cu moartea lui Ion I.C. Brătianu personalităţile vieţii politice româneşti, făuritoare de Istorie, părăseau scena. Începea reducerea concepţiilor politice la *electoral.*

Începutul l-a făcut Maniu încă de mai înainte. Îi scrie V.V.Tilea, la 23.6.62 de la Londra lui Pamfil Şeicaru: *„Când a sosit Maniu dela consiliul din Sinaia unde a fost primită renunţarea lui Carol mi-a spus la gara din Cluj textual: ‚Brătianu şi-a permanentizat dictatura, nu este altă soluţie decât să începeţi lupta şi propaganda pentru întoarcerea lui Carol'. Aşa s-a născut carlismul, şi Maniu l-a iniţiat, el a fost primul carlist. Bine înţeles că noi tineretul am lucrat repede şi intens şi am dat guvernelor mult de furcă."*

Deci revenirea Prinţului Carol era necesară pentru a dărâma „dictatura" lui Brătianu, o concepţie care viza electoralul. Urcarea pe tron a Regelui Carol II, deventă inutilă din acest punct de vedere datorită neaşteptatei morţi a lui Ion I.C. Brătianu, a dus la rupturi în cadrul partidului liberal. Asasinarea lui I.G. Duca a dus la instaurarea stării excepţionale: cenzura presei şi starea de asediu. Toate frământările politicii se reduceau la alergătura după ciolan. Maniu începea burzuluiala cu Regele. Tot V.V. Tilea, în scrisoarea amintită explica despre ce a fost vorba. *„Explicaţia cea mai bună de cauza neînţelegerii între Carol şi Maniu mi-a dat-o Regina Maria (mama), în 1933: ‚Maniu tratează pe Carol ca un profesor pe un copil de şcoală şi asta Carol nu suportă.' Eu cred că ea a avut dreptate, căci cu argumente şi logică eu am reşit de multe ori să fac pe Carol să-şi schimbe nu numai părerile dar şi decizia."* La electoral se adăuga vanitatea. Avea să ducă până acolo încât Maniu îi spunea lui Şeicaru în Februarie 1944: *„Nu fiţi neliniştit, dvs. citiţi prea adesea pe Goebbels şi vă lăsaţi influenţat de propaganda lui. ...Pentru liniştea dvs. ...vă pot spune că nimic nu se va schimba în Europa centrală şi în Balcani, cu atât mai mult în ceea ce priveşte frontierele ţării, fără ca în prealabil dl. Churchill şi preşedintele Roosevelt să mă consulte."*

În 1940 graniţele României Mari se prăbuşesc. Carol II este făcut răspunzător deşi în politica externă nu făcuse decât să urmeze cu fidelitate acea linie pe care au preconizat-o tot timpul *toate* partidele democratice ale României. Răspunderea falimentului o puneau însă în spinarea Regelui.

Însărcinat să preia conducerea statului Mareşalul Antonescu spune în „ultimul cuvânt" la proces: *„Eliberat de la Bistriţa, regele mi-a încredinţat formarea unui guvern de unitate naţională. Am vizitat pe oamenii politici: Maniu, Brătianu, Stelian Popescu şi alţii, cerându-le să discutăm programul de guvernământ... Răspunsul tuturor oamenilor politici a fost: ‚Întâi aduceţi abdicarea lui Carol II apoi vom discuta'".*

După abdicare: *„Prima mea grijă a fost să iau contact cu forţele politice care reprezentau forţele de stat. Toate m-au refuzat."*

După rebeliunea din Ianuarie 1941:

„Partidele politice s'au retras definitiv din calea mea. Le-am arătat că un guvern de militari este ultima formă politică pentru un stat. România nu ajunsese în situaţia să aibă nevoie de el, ea avea rezerve. Dar politicienii s'au menţinut în refuzul lor de a participa la conducere."

Dar şi-au trimis reprezentanţii în componenţa Tribunalului Poporului ca să-l condamne la moarte.

Au crezut că se vor salva. Acum însă le venea lor rândul. După simulacrul de alegeri Regele Mihai deschidea sesiunea parlamentară. În Mesajul Tronului se anunţa programul guvernului: *„Vin cu o mare satisfacţie printre reprezentanţii ţării pentru a inaugura a doua sesiune a acestei legislaturi. Lucrul pe care l'aţi îndeplinit în cursul primei sesiuni ordinare şi al sesiunii extraordinare a fost dintre cele mai fecunde."...*

„Această operă trebuie să continue. Guvernul meu va depune deliberărilor Dv. un proiect de lege tinzând a asigura o justiţie mai echitabilă prin introducerea de judecători populari în Magistratură."

Tribunalele Poporului îşi schimbau componenţa pentru a asigura o justiţie mai *echitabilă* (sic!). Pe băncile de acuzare avea acum să ia loc toată elita reprezentanţii politice a burgheziei române. Judecată de parlagii partidului comunist. *„Împotriva ta însuţi prepari răul pe care vrei să-l faci altuia; gândul rău este mai ales rău pentru cel care l-a conceput."* – Spunea Hesiod!

Ce-a urmat se ştie: carnagiul!

Au trecut 40 de ani de la cele ce s'au petrecut în ziua de 1 Iunie 1946 în curtea închisorii Jilava. Pentru ce se evită din ce în ce mai mult termenul de „execuţie" relativ la împuşcarea celor patru?

Sentimentul de ruşine faţă de memoria Celor Patru Sacrificaţi? Revolta faţă de încriminarea dreptului poporului nostru asupra teritoriilor ce i s'au răpit? Un răspuns noi nu ne putem încumeta a da.

În acea zi au căzut răpuşi de gloanţe:

Ion Antonescu
Mareşal al României şi Coducătorul Statului Român

Mihai Antonescu
Preşedintele Consiliului de Miniştri şi Ministru de Externe

Constantin Vasiliu
General, Comandant al Jandarmeriei

Gheorghe Alexianu
Guvernator al Transnistriei

Odihnească-se sufletele lor în Dreptatea lui Dumnezeu! Dreptatea oamenilor vine din răzbunare, răzbunarea din ură. Numai la Dumnezeu se află Dreptatea cea adevărată. Căci Dreptatea lui Dumnezeu vine din iubirea pentru făpturile Sale.

În faţa morţii însă Mareşalul Ion Antonescu şi-a păstrat neclintită încrederea în poporul român al cărui fiu a fost:

„Judecata lui de mâine, va fi dreaptă şi ne va înălţa."

Victor DOMŞA

CARAVANA (POLITICĂ), INSOMNIACII ŞI PIETRELE (CARE RĂMÎN)

Abordind dezvoltările evenimenţiale din actualitatea politică românească, ne propunem, in spaţiul acestei rubrici, o privire sintetizatoare, eludind detaliile-lest, cu intenţia declarată a accesului la esenţă, aşa cum este percepută aceasta in moştenirea ginditorului german Husserl. Cea dintii zăbavă lămuritoare in acest complex caravanier şi paremiologic pe care il reprezintă, hic et nunc, rubrica şi titlul de azi, ar cere-o răspunsul la eventuala interogaţie de tipul "De ce Cutia Pandorei?". Pentru că, după decembrie 1989, viaţa noastră politică, după incătuşarea de cinci decenii, a irumpt pasional, intr-atit de pasional incit a invadat toate teritoriile megieşe, părind a fi monopolizat totul. O aparenţă, desigur, sau, cel mult, o realitate valabilă, dacă nu chiar firească, pe termen scurt. O notă de optimism deşănţat? N-aş crede. Cit despre conotaţiile paremiologice, am fi tentaţi de trimiteri spre: "ciinii latră, caravana trece", "apa trece, pietrele rămin", dar şi reamintindu-ne remarca lui Cioran privitoare la lectura *Călătoriei*... lui Celine, ca operă a unuia din tagma insomniacilor, cărora, dimineaţa, totul le apare altfel decit celor care dorm, adică au dormit.

Aşadar, ce ar deconspira, ce ar releva o repede privire inlăuntrul "Cutiei Pandorei" româneşti a lunii? Dar inainte de a nominaliza fenomenele, să zăbovim o clipă la o filă din *Memoriile* lui Mircea Eliade, cel care nu credea să mai existe o naţiune care să consume atita energie in politică precum românii... "In timpul verii 1944 - notează autorul - reincepuseră insomniile..., reciteam şi meditam Evangheliile... Mi se părea, demult, că m-am rătăcit intr-un labirint şi cu cit trecea timpul, cu atit mă convingeam că *e vorba de incă o incercare iniţiatică, aşa cum fuseseră multe din ultimii ani*" (subl. n.). Incercări iniţiatice vor fi fiind şi cele ce le petrecem acum, noi, cei din spaţiul carpato-dunăreano-pontic. In căutarea şi intru reinnodarea firului democraţiei şi economiei ce-şi impune legile, dar mai ales a moralităţii, eticii şi mentalităţii adecvate acelor ţeluri. E drept, deocamdată, insomniacii lătrători au grijile lor, care nu se prea pot altoi cu ararul şi cu ţelul caravanei şi visul... pietrelor. Dar, să nu anticipăm.

Mai intii, ar fi precizarea că fundalul tabloului e reprezentat de un spaţiu ce inregistrează, la un capăt, rezultatul alegerilor locale - o breşă serioasă in clamatul monolitism al Puterii şi-n şi mai clamata "legitimitate" bazată pe 20 mai 1990. Errare humanum est, desigur..., dar perseverare pină la noile alegeri legislative nu mai e de inţeles. Că incercarea iniţiatică e prea dură pentru cei care, intorşi cu spatele spre viitor, făuresc uverturi nu din frinturi de viitor, cum scria cineva, ci chiar din opere caduce, epuizate de neiertătorul Cronos, ne-o dovedesc seismele din interiorul unor partide, "partide" (emanate) şi coaliţii, orgoliile şi calculele politicianiste instituindu-se in fermenţi ai unor de neoprit sciziuni şi disidenţe. In acest teritoriu adăstind, analiştii au lăsat să curgă multă cerneală, mări de cerneală pe cauzalităţile, interesele şi orgoliile care au provocat şi ghidat reorientările (numai politice nu le putem numi!) din interiorul F.S.N., P.N.L., al Convenţiei Democratice, fragilei convenţii, fragilizate de picătura chinezească numită ambiţie, ori orgoliu, ori voinţă de putere cu orice preţ. Destructurările interpartinice au condus, firesc, la o browniană mişcare migraţionistă in sinul adunărilor legiuitoare: ieri fesenist, azi penelist, azi independent, ieri fedesenist, ieri convenţionalist, azi singular şi sigur de sine insuşi. In rest, monotonul riuleţ al verbiajului parlamentarist il mai inviorează... ameninţările mai-marelui S.R.I.-ului, cu dosarele de informator al vreunui ales, mai clănţău. Panem et circenses merge şi la cetăţeanul trimis in forum de turmentatul cetăţean alegător. Merge pină mai ţine mandatul, iar dacă acesta se poate lungi prin tărăgănare, ce să mai zici tu, cel ce mergi la urnă numai la chemare? Alegeri legislative concomitente cu cele prezidenţiale, sau separate de un timp de reflecţie? Dilemă parlamentară greu de soluţionat cită vreme o variantă pare a-l favoriza pe unul din potenţialii candidaţi, iar cealaltă pe un altul; dar moriştile orgoliilor şi ambiţiilor au, toate, acelaşi tip de schimbător şi aceleaşi trepte de viteză... Ipoteze pentru penetrarea uşilor inchise ale Cotrocenilor? Iliescu, prezentat ca o netă detaşare pe scara axiologică. Manolescu, singura alternativă viabilă, el venind din aria pe care Camil Petrescu o voia cu puteri depline, cea a noocraţiei; Roman? Tare băiatul! N-a frint el trupul "emanaţiei" in... aripi componente? Da, dar guvernarea lui a fost un fiasco cit pe ce să-şi adauge şi cognomenul de condamnabil şi punitiv. Noroc cu apărătorii impunind prin sobrietate şi, mai ales, demonstrată detaşare, tip Stolojan...

De mineriade am uitat, a uitat şi Miron Cosma, acesta fiind in febra apărării de gesturile acuzatoare ale Codului Penal... Ianus Bifrons justiţiarul-justiţiabil nu mai ameninţă fotolii de premieră. Cu atit mai mult cu cit actualul prim-ministru, de o evidentă sobrietate a profesionalismului nud, pare a fi, ba chiar este, singurul om politic ce dă impresia că-i sunt străine bijbiielile pe drumul - terra ignata al tranziţiei şi că ştie exact ce borne grăniţuiesc şi care sunt "punctele de control" obligatorii ale traseului prestabilit. Că scheleticul nostru buget nu mai poate duce povara subvenţiilor nerentabilităţilor cronice din producţia de mărfuri, iar balanţa import-export şi-a scrintit un braţ menit echilibrării, ei bine, dl. Stolojan le-a explicat şi răsexplicat, dar românul, care priveşte doar la piaţă balanţa asta, nu pare să fi fost, prin explicaţii, mai iuţit in a face... Mai ales că se loveşte de structuri vetuste cărora dl. Stolojan, economistul, le tot cintă prohodul, dar nu le poate sparge dintr-o dată, neavind la indemină ceea ce e de pus in loc, iar banii, of banii, money, francs, Marken... Greu la deal cu boii slabi şi neajutoraţi.

Pe acest fundal a picat "la ţanc", cum ar zice unul din Ferentari, vizita ex-regelui Mihai de Hohenzollern, iar primirea ce i-au făcut-o oamenii, din raţiuni foarte felurite, incluzind curiozitatea, dar şi acerba dorinţă de "altceva" ce pare a anima tot natul, i-a neliniştit pe republicani şi a picurat ceva apă pe jgheabul morii celor ce promit un referendum...

Evident, in acest context atit de indesat de fenomenologia politicului de tip dimboviţean, primul raport "regizat" de senatorul Sergiu Nicolaescu, al Comisiei senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989, a cam trecut ca o boare peste puful păpădiilor. Dar, nu vă pierdeţi speranţa, facerile şi desfacerile de alianţe preelectorale şi, poate, chiar electorale promit un spectacol cu multe capete de afiş. N-am legitimat şi noi, cei de la Dunăre, Carpaţi şi Mare, pasiunea fraţilor noştri iberici, dar avem şi noi tauromahiile noastre dimboviţean-balcanice. Păzea!

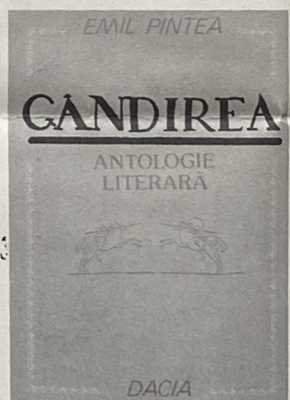
ANTOLOGIE

GÂNDIREA

de Emil PINTEA

Pe cit de des este invocată, ca o autoritate in peisajul publicistic românesc, pe atit de puţin *Gândirea* este efectiv cunoscută. Lucrurile işi au explicaţia lor, desigur, orientarea şi conţinutul publicaţiei neintrind in restrinsa sferă de agreabilitate ideologică a vechiului regim. Accesul documentar fiind strict supravegheat - nu de o instanţă culturală, ci de responsabilii cu gindirea -, paginile publicaţiei au rămas de neatins, cu excepţia cîtorva specialişti, care au avut privilegiul de a le răsfoi. Unul dintre aceştia, profesorul D. Micu, este şi autorul unei ample sinteze de istorie literară, *"Gândirea" şi gindirismul*, apărută cu mai mulţi ani in urmă şi provocind o senzaţie din insăşi inexplicabila putinţă a apariţiei ei. Dind ample citate, D. Micu suplinea, pe cit se putea, inaccesibilitatea directă la sursă.

Iată că acum lucrurile, in sfirşit, se indreaptă, graţie lui Emil Pintea şi a Editurii Dacia din Cluj, cărora le datorăm cuprinzătoarea antologie literară a *Gândirii*, organizată tematic (poezie, proză, dramaturgie, memorialistică, impresii de călătorie, eseu, cugetări). Dind un amplu material informativ, autorul aduce *Gândirea* intr-o legendă concretă; sau, ca să parafrazăm o relaţie făcută de N. Crainic, mentorul revistei, "e un raport ca de la esenţă la existenţă". După cum apreciază, indreptăţit, autorul antologiei da faţă, *Gândirea* "poate fi considerată cea mai europeană publicaţie românească

interbelică, atit ca prezentare, stabilitate a rubricilor, continuitate, cit şi prin valoarea şi varietatea colaborărilor". Intr-adevăr, revista s-a bucurat de cele mai prestigioase prezenţe literare ale timpului - şi ar fi suficient dacă i-am aminti doar pe Lucian Blaga, Mateiu Caragiale, Tudor Arghezi, G. Bacovia, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, I. Minulescu, A. Maniu, I. Pillat, G. Călinescu, Mircea Eliade etc. etc.

Florilegiul literar al *Gândirii*, interzis pină acum, ni se restituie sub forma unui eveniment editorial şi ca un extrem de util instrument bibliografic.

In urma publicării articolului Ungaria este o problemă **de Vasile C. Dumitrescu (în nr. trecut al ziarului nostru), am fost întrebaţi care sunt persoanele ce au aderat ulterior la declaraţia de la Budapesta, din 16 iunie 1989. Satisfăcind întrebarea, reproducem mai jos, din acelaşi număr al publicaţiei** Lupta, **textul în limba franceză care dă, în final, numele noilor aderenţi:**

Ont signé par la suite également : *Daniel Boc, Matei Cazacu, Antonia Constantinescu, Paul Goma, Virgil Ierunca, Eugène Ionesco de l'Académie Française, Marie-France Ionesco, Monica Lovinescu, Bujor Nedelcovici, Sandă et Vlad Stolojan.*

Curentul

ANUL LXIV NR.6007 Număr nedatat

Adolf ARMBRUSTER

IMAGINEA ROMÂNULUI LA UNGURI ŞI POLONEZI

Felul în care se alcătuieşte imaginea pe care un popor şi-o face despre un alt neam a dat naştere unei noi discipline ştiinţifice, denumite imagologie. Astăzi cunoaştem bazele teoretice antice şi medievale ale acestei ştiinţe. Distanţa geografică dintre cei doi parteneri imagologici joacă un rol foarte mare. Cu cât unul dintre aceşti parteneri se află mai departe de celălalat, cu atât mai difuză şi aproximativă este imaginea pe care el şi-o face despre neamul, ţara, poporul îndepărtat; în schimb, această imagine devine cu atât mai binevoitoare, mai pozitivă. Ignoranţa condiţionează, de regulă, această bunăvoinţă şi îngăduinţă, care - la rândul lor - nu sunt defel întâmplătoare, întrucât acest partener imagologic îndepărtat nu reprezintă nici un fel de pericol, de ameninţare la adresa individului, neamului sau ţării care emite sentinţa.

Cu totul altfel se prezintă lucrurile în privinţa imaginii reciproce a unor popoare vecine. Raporturile dintre vecini au fost, în evul mediu, doar rareori şi cu totul trecător bune, prieteneşti; de regulă, ele au fost încordate, dictate de raportul de forţă dintre aceşti vecini şi parteneri iamgologici. Acest raport condiţionează o imagine corespunzătoare, adică negativă. Dacă la aceasta se mai adaugă şi existenţa unui vecin de altă origine, limbă, credinţă, imaginea nu va putea să fie decât mai proastă, mai inacceptabilă. Nereceptivitatea se transformă adesea în ură nedisimulată. Xenofobia este caracteristică evului mediu atât pe plan personal, individual, cât şi colectiv, naţional. În imagologia medievală, această xenofobie este practicată în chip contrastiv, spre a se preamări propriile virtuţi şi merite colective.

Pornind dela aceste considerente teoretice - care nu trebuie să fie privite ca o regulă general valabilă şi obligatorie -, să precizăm succint modul în care s'a alcătuit imaginea ungurilor şi polonezilor despre români, în evul mediu.

La prima vedere, s'ar părea că observaţiile noastre introductive nu s'ar verifica în cazul acesta concret. Cele mai vechi ştiri despre români, din cronicile maghiare şi polone, sunt în general pozitive; e drept că ele se abţin dela comentarii şi aprecieri şi se mulţumesc doar cu înregistrarea unor întâmplări; felul deosebit al românilor privind originea, limba, credinţa, obiceiurile nu interesează defel, chiar dacă originea romană a românilor nu a rămas necunoscută primilor cronicari maghiari, iar un Jan Dlugosz se arată încântat de cunoaşterea şi recunoaşterea acestei origini.

Această imagine pozitivă a românilor în cronistica maghiară şi polonă se schimbă radical în veacul al XV-lea, în ceea ce-i priveşte pe unguri, şi în cel de al XVI-lea, în ceea ce-i priveşte pe polonezi. Această schimbare radicală de atitudine a trecut până astăzi neobservată în istoriografia românească şi, ca atare, nici nu s'a întreprins vreo încercare de a-i afla mecanismele declanşatoare. Schimbarea aceasta trebuie să fi fost condiţionată de o întâmplare deosebit de gravă intervenită în raportul de până atunci dintre unguri şi români, respectiv dintre polonezi şi români. Această întâmplare deosebită, cu efecte atât de grăitoare asupra imaginii maghiaro-polone despre români, a fost, fără îndoială, bătălia dela Posada (noiembrie 1330), pe de o parte, iar pe de alta, cea din Codrul Cosminului (octombrie 1497), tocmai pentru că în urma acestora imaginea românului începe să fie revizuită şi schimbată din temelii, de către unguri şi polonezi. În ambele cazuri, această revizuire durează aproximativ un veac după momentul concret declanşator (cele două bătălii amintite), timp în care au avut loc şi alte momente asemănătoare şi ruşinoase pentru atotputernicii unguri şi polonezi catolici.

Pentru a ilustra şi mai convingător schimbarea radicală operată de unguri şi polonezi în raportul lor imagologic faţă de români, se impune o scurtă retrospectivă în istoria relaţiilor maghiaro-române, respectiv polono-române, până în momentul Posada şi Codrul Cosminului.

Raportul maghiari-români îşi află originea în luarea în stăpânire a Ardealului de către unguri. Debuturile acestui raport stau sub semnul armelor, voievozii şi cnejii români opunându-se la început destul de eroic şi nu lipsit de succese locale invadatorilor dinspre pusta maghiară. În cele din urmă însă, superioritatea armelor maghiare se impune. Despre aceste evenimente relatează în exclusivitate cronicile maghiare, în care, însă, absentează o imagine negativă a "Blachilor", a căror vitejie e recunoscută şi admirată, motiv pentru care se preconizează şi se recomandă chiar mariaje între vlăstari arpadieni şi fiice sau fii ai acestor căpetenii valahe din "Erdely". Aceşti "Blachi" din Transilvania nu sunt trataţi în continuare ca nişte învinşi, ci mai degrabă ca nişte parteneri egali, cu care întreţin raporturi prieteneşti. Însuşi Basarab I, întemeietorul Ţării Româneşti, este lăudat ca un vasal ascultător şi reverenţios al coroanei maghiare. Deosebirea de credinţă dintre arpadienii catolici şi românii ortodocşi nu pare să fi influenţat nagativ aceste raporturi, chiar dacă regatul maghiar a întreprins numeroase şi asidue încercări de a-i converti pe români, care au rămas însă la stadiul încercărilor lipsite de vreun succes notabil, fapt pentru care regalitatea maghiară va fi dojenită din partea sediului apostolic.

În această constelaţie se plasează momentul Posada. Fuga ruşinoasă a trufaşului Carol Robert de Anjou l'a marcat atât de profund, încât nu a putut uita niciodată fapta valahilor; el n'a mai putut să se laude că voievodul valah i-ar fi un vasal credincios. Acestui eşec îi urmează, apoi, fapta similară a lui Bogdan I în Moldova.

Noul raport maghiaro-român îşi va pune amprenta asupra imaginii maghiare despre valahi. În chip ciudat, toate cronicile maghiare din veacul al XIV-lea se încheie cu descrierea amănunţită a campaniei regale împotriva "rebelului" valah încheiate la Posada. Acest moment pare să fi paralizat complet pe cronicarii anonimi din acest veac, aşa încât ei descriu foarte sumar istoria regală de după Posada. Timp de mai bine de 100 de ani, nu mai există cronici şi cronicari maghiari. Abia în a doua jumătate a veacului al XV-lea, reapar cronici maghiare. Imaginea românului este profund schimbată în ele. Ele preiau cronicile maghiare din epoca arpadiană şi cu acestea şi imaginea pozitivă a "Blachilor". Abia istoriografia maghiară modernă va pretinde că aceste cronici maghiare arpadiene sunt de fapt falsuri. Cronicile maghiare din veacul al XV-lea preiau şi cele din veacul precedent, dar ele le rezumă considerabil, îndeosebi în pasajele consacrate campaniei din 1330. Evenimentul acesta declanşează comentariile cronicilor din veacul al XV-lea: valahii sunt un popor trădător, înşelător, infidel, care l-au atras pe piosul, viteazul, gloriosul rege maghiar într'o cursă abominabilă, lucru la care i-a împins desigur şi credinţa lor schismatică; romanitatea românilor nu se mai pomeneşte, ea devenind de acum inexistentă pentru unguri. De acum încolo, momentul istoric concret dela Posada e împins conştient tot mai în penumbră, pe când concluziile negative despre caracterul colectiv al valahilor sunt aşezate conştient şi tot mai evident pe primul plan. Acest caracter se verifică în orice împrejurare. Când, bunăoară, maghiarii sunt înfrânţi de turci, vina o poartă românii trădători şi necatolici. Când însă românii ortodocşi îi înving pe necredincioşii otomani, meritul principal îl au, de fapt, ungurii catolici. Astăzi suntem înclinaţi să zâmbim în faţa unor astfel de grosolane denaturări, naive la prima ochire. Mai îngrijorător la aceste răsuciri acrobatice ale cronisticii maghiare este faptul că ele au creat şi întreţinut o imagologie falsă, utilizată şi manipulată în scopuri propagandistice, politico-militare şi financiare, favorabile curţii dela Buda, diversiuni în care un Matia Corvin şi Sigismund Bathory s'au adeverit maeştri şi genii ai răului.

Să aruncăm acum o privire sumară şi asupra raportului polono-moldav. Întemeierea Moldovei era, într'adevăr, o sfidare nedisimulată a coroanei maghiare şi a pretenţiilor ei. Succesorii rebelului Bogdan s'au putut sustrage dependenţei maghiare doar cu sprijinul coroanei polone. Ei au preferat vasalitatea polonă celei maghiare, din motive lesne de înţeles. Vasalitatea poloneză a Moldovei a funcţionat în latura ei de politică externă, spre mulţumirea ambilor parteneri, ceea ce se reflectă, de altfel, şi în imaginea polonezilor despre moldoveni. Raportul acesta se strică de îndată ce un Ştefan cel Mare îşi aduce aminte că nu numai vasalul, ci şi stăpânul are anumite obligaţii. Ca atare, marele voievod moldovean reclamă sprijinul Poloniei în lupta sa împotriva turcilor. Neprimindu-l, Ştefan Vodă refuză depunerea omagiului. Regele polon nu poate accepta acest afront şi caută să constrângă pe moldoveanul neastâmpărat, printr'o campanie, care se încheie însă dezastruos şi ruşinos pentru trufaşul rege polonez. Codrul Cosminului ruinează din temelii imaginea poloneză asupra moldovenilor. Cronicarii polonezi reacţionează pe măsura dezastrului regal: moldovenii sunt trădătorii care au dejucat planul pios al regelui apostolic de a-i combate pe necredincioşii turci. Imaginea se reia în următoarele decenii, ori de câte ori o oaste poloneză va fi înfrântă de moldoveni. Se adaugă un lucru curios: cronicarii polonezi îi desemnează pe moldoveni cu numele generic de "Valachi", fapt prin care ei răspândesc în Europa o imagine a românilor în general, având-se în vedere că aceste cronici sunt scrise în limba latină şi tipărite în Europa apuseană.

Adevăratele dimensiuni ale acestei imagologii negative se vor dovedi, şi în acest caz, abia la un veac dela bătălia din Codrul Cosminului. În cronicile naţionale, scrise toate în limba polonă şi tipărite în Polonia, imaginea negativă se generalizează, se extinde asupra întregii istorii a românilor, atacul decisiv concentrându-se acolo de unde se trage întreaga fire a unui neam, anume dela origini. Cronicarii polonezi recunosc, e drept, romanitatea românilor, dar străbunii acestora nu au fost "cives Romani" onorabili, ci borfaşi, ucigaşi, criminali, hoţi romani, iar nevestele lor, de o conduită morală mai mult decât îndoielnică, motive suficiente pentru care aceşti romani au fost exilaţi în Dacia. Ovidiu devine un exemplu istoric concret şi ilustru pentru argumentarea acestei teorii: Dacia - loc de concentrare a lăturilor sociale şi morale ale romanilor. Din aceştia îşi trag obârşia românii; pe lângă limba română, ei au moştenit şi toate relele şi tarele romanilor.

În latura sa negativă, imaginea polonă a românilor de după Codrul Cosminului este identică cu cea a ungurilor de după Posada. Cronicarii polonezi recunosc cel puţin originea romană a românilor, lucru inexistent şi de neînchipuit pentru cronicarii unguri. Mai sunt câteva deosebiri esenţiale între cele două imagini asupra românilor. Imagologia polonă nu a trecut de frontierele Poloniei, ea aflându-se exclusiv în cronici scrise în limba ţării. Doar cronicarii moldoveni au aflat-o şi au combătut-o, e drept că într'o vreme în care înşişi polonezii începuseră să se distanţeze de ea, luând-o în derâdere sau uitând-o pur şi simplu. Polonezii au reuşit singuri să depăşească imaginea negativă a românilor, fiind favorizaţi şi de îmbunătăţirea raportului politic cu românii. În schimb, raportul maghiaro-român a rămas ruinat pe veci după Posada şi, cu aceasta, şi imaginea negativă a ungurilor despre români.

Adolf Armbruster

AUF DEN SPUREN DER EIGENEN IDENTITÄT

Editura Enciclopedică

I. L. CARAGIALE

CULISELE CHESTIUNII NAŢIONALE (II)

Cu câteva zile înainte de scandalul dela Tribuna, căzuseră "fanarioţii", "ciocoii" dela putere; guvernul era în fine în mâinile d-lui Sturdza - geniul bun al Românismului etc. etc. etc. Oricine îşi poate închipui câte speranţe au trecut prin sufletul acelora pe cari d. Brote îi catechisise în privinţa patriotismului marelui, sublimului urmaş al lui I. C. Brătianu. Sturdza al lui Brote prim-ministru! Brote al lui Sturdza conducător al chestiunii naţionale! Dar o mai fericită împrejurare se poate vedea în istoria unui popor? Dar atunci chestiunea naţională nu mai are decât un pas de făcut pentru a ajunge la mult dorita soluţie - la îndeplinirea programului naţional.

Când colo, tronc!

Geniul bun al Românismului, omul providenţial al d-lui Brote face boroboaţa dela Iaşi. D. Sturdza ţine faimosul discurs, un demers de înaltă diplomaţie, în urma căruia îi rămâne porecla de "Scuza!...". O lovitură de măciucă în capul unui om care se uită într'o frumoasă panoramă, unde vede grădini fermecate, cu poame de aur şi cu păsări măestre - iată efectul ce l-a produs faimosul discurs în mintea naivilor patrioţi de dincolo, cari plânseseră de bucurie la căderea "ciocoilor" şi ridicarea liberalilor.

Unde e Brote? Aleargă toţi la Brote, să le spue Brote ce e asta?

Brote, ca un diplomat ce e, o scaldă, o lucrează în doi peri, zâmbeşte cu mai multe înţelesuri; spune multe, face cu ochiul, pune degetul la gură: "Sst! lăsaţi că e bine! nu ştiţi ce e desubt! Să luăm numai Tribuna... şi veţi vedea! Ştie d. Sturdza să-i învârtească pe unguri".

"Dar ce facem dacă luăm Tribuna?" întreabă Aurel Popovici.

"N'aveţi grije! o să fie bine! o să fie bine! ştie d. Sturdza! o să vedeţi, o să fie bine!"

Vom vedea ce ştia d. Brote că ştia d. Sturdza.

Până atunci, să nu uităm a spune că, deşi indirect şi nu cu atâta furoare ca mai nainte, d. Brote insista totuşi asupra apărării programului naţional contra tentativelor lui Raţiu.

x

Tribuna, între acestea, rămâne de-a binele în mâinile lui Raţiu. Partidul naţional se desparte atunci în trei fărâmături - una compusă din acei ce acordă încrederea lui Raţiu; a doua din acei cari cred în spusele d-lor Brote şi Comp.; a treia compusă din nehotărâţi, mai bine zis din nedomiriţi, cari nu mai ştiu ce să crează, pentru că nu mai înţeleg nimic.

Cine este acela care este vinovat de scandalul dela Tribuna ? Raţiu acuză pe Brote şi Comp.; Brote şi Comp. acuză pe Raţiu. Mulţumită superiorităţii spiritului de intrigă al d-lui Brote, mare parte din nedomiriţi înclină a da din ce în ce mai mult creazare bănuielii că Raţiu n'a luptat să pună mâna pe gazeta sibiană decât numai şi numai cu scopul de a propaga: părăsirea programului naţional şi o împăcăciune, pe baza acestei trădări de cauză, cu guvernul maghiar.

Dar trece vremea şi toate stăruinţele membrilor partidului naţional de a da o cât mai grabnică soluţie acestei situaţiuni nehotărîte, d.Brote nu dă decât răspunsuri în doi peri: "Vom vedea! d. Sturdza va hotărî! O să trebuiască lucru bine cumpănit! O să vorbesc cu d. Sturdza".

Obosiţi oamenii de atâtea amânări, provoacă o conferenţă la Braşov, la care iau parte vreo 40 de delegaţi ai cercurilor electorale. Conferenţa avea de scop să hotărască atitudinea partidului naţional faţă cu Tribuna şi să stabilească, odată pentru totdeauna, sistema de activitate politică, cu scopul de a împiedica orice tentativă de trădare a programului naţional din partea noii direcţiuni a Tribunei.

D. Brote crede în fine că n'ar fi rău să cam iasă din espectativă de astă dată; şi astfel, conferenţa din Braşov este rugată să trimită o delegaţiune la Sinaia, unde să comunice şi luptătorilor de aici rezoluţiunile luate; şi ca apoi toţi împreună, cei de aici şi cei de dincolo, să păşească bine concertaţi la lucru. Nu mai era chip de amânare de astă dată. Întâlnirea era fixată: d. Brote a trebuit să meargă să dea ochi cu delegaţiunea conferenţei, însoţit de d. Aurel Popovici, care stăruise din răsputeri ca să nu se mai amâne dezbaterea. Acest conciliabul s'a ţinut la otelul Ungarth în Sinaia, otelul diplomaţilor; d. Brote era acolo în atmosfera-i proprie. S'a mâncat şi petrecut minunat de bine. Oaspeţii au fost trataţi ca în orice casă de diplomat care se respectă. Ce rezoluţiune s'a luat însă?... Ce a făcut d. Brote, ce a dres - nu s'a luat nici o rezoluţiune.

x

Aici o mică paranteză nu e de prisos. Am spus mai sus că d. Brote este fascinat de d. Sturdza până într'atâta încât nu vorbeşte, nu gesticulează, nu clipeşte, nu tuşeşte, în fine nu face nimic decât cum face d. Sturdza. Şi e mândru de aceasta, şi cu cât vede că reuşeşte mai mult a semăna între toate, mari şi mici, cu "sublimul", cu atât îşi acordă mai multă stimă în propria d-sale conştiinţă.

Aşa, după congresul partidului liberal la Hugo, din Septemvrie trecut, cu câteva zile înainte de căderea conservatorilor, d. Brote a rămas încântat de un procedeu ingenios cu care d. Sturdza a făcut oaspeţilor onorurile. După o desbatere generală, şeful liberalilor a chemat într'o odaie separată delegaţia fiecărui judeţ în parte. Astfel, d. Bianu, care avea un catalog în mână, striga după alfabet: "Judeţul Argeş! să poftească! judeţul Botoşani să poftească!", iar şeful primea şi dăscălea îndeosebi pe fiecare. Fiecare judeţ a avut prin urmare porţiunea sa de deosebită atenţiune! fiecare judeţ s'a putut mândri că a stat în particular de vorbă despre politica înaltă cu şeful!

(Continuare în pag. 4)

continuare din pag. 3

CULISELE CHESTIUNII NAŢIONALE (II)

Astea le spunea d. Brote, minunându-se de atâta tact politic. Era deci peste putinţă ca d. Brote, cu originalitatea d-sale, să nu întrebuinţeze la conciliabilul din Sinaia procedeul d-lui Sturdza. Aşa, după ce oaspeţii mâncară şi petrecură, d. Brote se sculă de la masă, trecu la uşa odăii d-sale particulare şi începu să strige pe rând reprezentanţii deosebitelor cercuri: "Munţii Apuseni! să poftească!", apoi "Hunedioara! să poftească!". Procedeul faţă cu doi bieţi modeşti preoţi din Munţii Apuseni a avut un succes monstru. E adevărat că oamenii au plecat fără niciun rezultat pozitiv, însă încântaţi de onorurile ce li se făcuseră şi de minunile şi prăpăstiile pe care le auziseră dela d. Brote despre talentul, patriotismul şi Românismul "sublimului" d. Sturdza.

x

Peste câteva zile apare la Bucureşti o broşură (Tribuna şi tribuniştii) a d-lui I. Slavici, în care d. I. Slavici face, deşi cu mult entuziasm, dar foarte imparţial, apologia d-lui I. Slavici. Din toată broşura rezultă că d. I. Slavici este un om care se poate lăuda pe sine 95 de pagine, pentru ca la urmă în pag. 96 să ne poată da soluţia chestiunii naţionale.

D. I. Slavici, omul d-lor Brote şi Sturdza - ştiut şi cunoscut - susţine în pagina finală a apologiei d-sale proprii, că "dacă guvernul maghiar acordă o modificare a legii electorale, Românii nu mai au ce pretinde". Scurt şi coprinzător!

Toată lumea sare în sus! mai rău decât sărise când cu discursul d-lui Sturdza la Iaşi. Bine: d. Sturdza este prim-ministru; situaţia d-sale e grea: d-sa trebuie acum să lucreze mai cu prudenţă decât în opoziţie. Dar d. Slavici, omul d-lui Sturdza, şi d-sa face diplomaţie?

Care va să zică omul d-lui Sturdza propagă părăsirea programului naţional. Dar d. Brote ce zice de asta?

Aleargă toţi din toate părţile la d. Brote, unii foarte hotărîţi a-l strânge de aproape pe diplomatul de Răşinari şi a-l forţa să se pronunţe categoric.

D. Aurel Popovici, alarmat de cele întâmplate, pune desbaterea astfel. Au venit liberalii la putere. Sentimentele liberalilor ne sunt cunoscute în privinţa chestiunii naţionale de când ei erau în opoziţie; nu avem dreptul a bănui că acele sentimente să se fi schimbat. Rugăm dar pe d. Brote, ale cărui relaţiuni strânse cu d. Sturdza sunt bine cunoscute, să ne arate ce putem noi astăzi cere, ce ne este permis să dorim şi să cerem dela partidul liberal, ajuns la putere, ca ajutor pentru activitatea noastră. Apoi d. Aurel Popovici e de părere ca, pe baza programului său, activitatea partidului naţional de dincolo trebuie să se împartă astfel: un mare ziar german în Bucureşti; meetinguri în Transilvania; câte un birou de propagandă în Germania, Franţa, Englitera - o agitaţie sistematică pe tema programului naţional.

D. Brote ascultă şi tace. După d. Aurel Popovici, ia cuvântul d. Bianu, tot aşa de strâns legat cu d. Sturdza ca şi d. Brote.

D. Bianu declară că, în starea în care au ajuns lucrurile, chestiunea naţională nu se mai poate rezolva decât cu o singură condiţiune, anume: partidul naţional de dincolo să proclame de şef absolut pe domnul Brote; să aibă toată lumea încrederea absolut oarbă în domnul Brote; să se asculte fără crâcneală absolut tot ce va comanda domnul Brote; pentru că, în situaţia politică de astăzi, Românii din Transilvania şi interesele lor nu sunt şi nu pot fi reprezentaţi la Bucureşti decât de domnul Brote, singurul absolut acreditat pe lângă înaltele locuri. Domnul Brote este şi rămâne prin urmare dictatorul partidului naţional de dincolo.

Aşa e, cititorule, că ai cam priceput şi d-ta cum merge politica? Aşa e că miroase de departe cam cum are să se sfârşească comedia? Aşa că se vede cât de colo cusătura grosolană a şireteniei?

Ai puţintică răbdare: să vezi urmarea, şi apoi să înţelegi ce subţiri diplomaţi au fost d-nii Sturdza, Brote şi Comp.

Radu BALTAZAR

MOARTEA SFINXULUI

Nimeni nu îşi mai aminteşte astăzi cînd şi în ce împrejurări Iuliu Maniu a fost poreclit "Sfinxul de la Bădăcin".

După lovitura de stat de la 23 august 1944, eliminarea din viaţa publică a dr. Iuliu Maniu, preşedintele Partidului Naţional Ţărănesc, a devenit un obiectiv prioritar pentru comunişti. Iuliu Maniu era o personalitate politică proeminentă, un caracter dîrz, intransigent, beneficiind de un imens prestigiu intern şi internaţional. Reprezenta cel mai serios obstacol în calea intereselor ruseşti în România, era duşmanul nr. 1 al comuniştilor autohtoni şi veneticii.

Obiectivul urmărit de Stalin în România era precis, iar acţiunile sovietice pentru aducerea lui la îndeplinire, fără echivoc. Roosevelt şi Churchill cunoşteau acest obiectiv. Prin înţelegeri secrete cu Stalin, pretenţiile acestuia au fost satisfăcute integral.

Opinia publică internaţională a fost înşelată sistematic de marile puteri, în perioada cînd se consumau aranjamentele dintre ele cu privire la ţările din Europa centrală şi de răsărit. Declaraţiile oficiale şi tratatele cu ton şi aspect democratic ascundeau cu grijă de ochii lumii subteranele secrete ale jocului politic, în care se consuma distribuirea, între foştii aliaţi, a zonelor ce urmau să intre în sfera lor de interese.

Dr. Iuliu Maniu a fost victima acestor scenarii întocmite la nivel înalt, pe care nu avea cum să le cunoască, şi chiar dacă le-a intuit, nu a avut putere să le schimbe.

Între 23 august 1944 - 6 martie 1945 s-au desfăşurat multe întîlniri şi conferinţe între reprezentanţii Marilor Puteri. Presa şi radioul au fost inundate cu comunicate şi declaraţii vestind victoria definitivă a democraţiei. Popoarele erau asigurate că niciodată nu va mai fi încălcat principiul autodeterminării. În cancelariile diplomatice occidentale domnea o frenezie absurdă a instaurării, *cu orice preţ*, a păcii universale, în timp ce ruşii erau lăsaţi, cu bună ştiinţă, să impună nestingheriţi propria lor ordine în ţările care le fuseseră "cedate". "Declaraţia privind Europa eliberată", adoptată la Yalta, menţiona, la punctele 3 şi 4, că cei trei aliaţi vor ajuta fostele state satelite ale Axei să formeze autorităţi guvernamentale interimare, care vor organiza alegeri libere în ţările respective. O lectură atentă a acestor prevederi ar fi permis să se observe că principiul imixtiunii externe în afacerile statale ale ţărilor învinse era astfel instituţionalizat. Acest "cec în alb", semnat de puterile democratice, i-a permis lui Iosif Stalin să lichideze independenţa statelor din Europa centrală şi răsăriteană. Şi, trebuie să recunoaştem, că şi Ţarul Roşu a dat Angliei posibilitatea de a lichida insurecţia comunistă din Grecia.

Jocul diplomatic practicat de învingători, pentru a ascunde tîrgul secret dintre ei, a marcat tragic destinul dr. Iuliu Maniu şi al ţării sale.

Maniu a fost un politician de rasă. Diplomatul Burton Berry, şef al Misiunii militare americane din Bucureştii anilor 1944-1946, remarca "locul unic pe care Iunliu Maniu îl ocupă în ierarhia politică românească.... integritatea, simplitatea şi strania sa abilitate politică.... însuşiri care îl confirmă drept cea mai importantă figură politică din ţară". Preşedinte al "Consiliului Naţional Dirigent" ardelean în 1918 şi al Partidului Naţional Ţărănesc din anul 1926, Maniu a participat, în calitate de combatant politic activ, la evenimentele care au marcat grandoarea şi decăderea statului român, de la alipirea Ardealului la România, la uzurparea democraţiei naţionale de către comuniştii dogmatici. Era un partizan înfocat al statului de drept. În 1940, el a apărat ordinea constituţională în faţa rebeliunii legionare, avertizînd că dacă "nu se restabileşte autoritatea puterilor constituite în stat, atunci se va produce falimentul clasei conducătoare şi prăbuşirea organizaţiei de stat". În timpul dictaturii militare (1940-1944), cercurile politice din ţară şi străinătate îl considerau drept conducătorul de facto al opoziţiei democratice. Observator atent şi exersat al aranjamentelor de culise între Aliaţi, Iuliu Maniu a înţeles că Stalin a smuls de la partenerii occidentali aventaje importante pe seama foştilor sateliţi ai Germaniei înfrînte. Nu putea cunoaşte proporţiile acestui tîrg şi, de aceea, avertiza doar că "sovietele vor deveni un factor important de decizie în Europa..., influenţa lor întinzîndu-se cu precădere asupra ţărilor limitrofe". Om politic crescut în respectul fără limite faţă de democraţia occidentală, Maniu *nu dorea* să creadă că România făcea deja parte din lotul de state incluse în sfera sovietică de influenţă, printr-un "gentleman agreement", consfinţit tacit de ruşi tocmai cu conducătorii *lumii libere*. Din anul 1944, Maniu a fost sistematic minţit de diplomaţii occidentali în misiune la Bucureşti, a fost silit să cedeze presiunilor sovietice şi, în final, a fost cu bună ştiinţă împiedicat să se opună ruşilor, pînă cînd a devenit victima lor şi a agenţilor politici care la susţineau interesele în România.

Cunoscînd tendinţele acaparatoare ale Rusiei, Maniu a încercat din răsputeri, în timpul tratativelor pentru încheierea Convenţiei de Armistiţiu, să obţină sprijin anglo-american compensatoriu. Ambasadorii acestor ţări l-au avertizat: Romania va încheia o asemenea convenţie numai cu acceptul Uniunii Sovietice, care reprezintă pe aliaţi în zona noastră. În telegrama adresată la 28 martie 1944, de şeful Statului Major al armatei americane, amiralul W.D.Leahy, secretarului Departamentului de Stat, Cordell Hull, se precizează: "Comitetul Mixt al şefilor de Stat Major ia notă că propunerile ruseşti lasă, de fapt, problema capitulării României exclusiv în miinile ruşilor.... căci forţele ruseşti sînt singurele pregătite să aplice şi să profite de condiţiile de armistiţiu". În şedinţele Consiliului de Miniştri al României din 15-16 septembrie 1944, în care se discutau clauzele acestei convenţii, ministrul comunist Lucreţiu Pătrăşcanu declara: "peste tot acelaşi răspuns: Nu putem face nimic, înţelegeţi-vă cu ruşii... Toate încercările de a face din contactul personal un prilej de intervenţii lăturalnice cu ceilalţi doi (ambasadorii englez şi american - n.n.) s-au izbit de un refuz şi de recomandarea să căutăm să avem relaţii cu Rusia Sovietică, de unde am ajuns la concluzia că, în ceea ce priveşte România, acordul între Aliaţi este perfect".

Căpătînd mînă liberă în problemele româneşti, ruşii au ocupat ţara, au dirijat trupele noastre în urmărirea germanilor departe peste hotare, au dezarmat unităţile rămase, precum şi poliţia si jandarmeria, au dezorganizat prin rechiziţii şi jafuri economia naţională şi, în fine, au uzurpat ordinea politică şi socială a Statului Român, fie prin presiuni şi ingerinţe directe, fie folosind grupul de diversiune şi comandă alcătuit dintr-un număr restrîns de comunişti autohtoni şi venetici, care a acţionat la adăpostul baionetelor Armatei Roşii.

Iuliu Maniu a fost strivit în cleştele format din minciunile diplomaţilor occidentali care cunoşteau soarta rezervată României şi complotul pus la cale de gangsterii comunismului internaţional împotriva statului român independent. În jurul omului nostru politic a fost ţesută o reţea densă a minciunii, în scopul de a-l determina să cedeze în faţa presiunilor sovietice, dar mai cu seamă de a nu alerta opinia publică din ţările democratice, fapt care putea aduce mari neajunsuri conducătorilor care încheiaseră cu Stalin un tîrg murdar.

La 9 decembrie 1944, într-o convorbire cu reprezentantul politic american Burton Berry, Maniu reproşa aliaţilor occidentali intenţia de a împinge ţara în sfera sovietică de influenţă, atrăgîndu-le atenţia că URSS a proiectat deliberat să facă din România o ţară comunistă, în timp ce puterile democratice privesc aceste manevre în linişte. Cu o emoţie deosebită el a întrebat dacă America şi Marea Britanie doresc ca România să devină o parte a Uniunii Sovietice şi dacă intenţia lor era de a abandona România. Diplomatul american a răspuns că trebuie "să se ferească a împărtăşi convingerea generală că dizolvarea statului român este în curs". Cît de sincer a fost Berry cu Maniu se poate lesne aprecia dacă ne raportăm la faptul că *înainte cu o lună* de această convorbire, la 8 noiembrie 1944, în instrucţiunile urgente şi strict secrete trimise de Foreign Office misiunii engleze la Bucureşti (şi de care americanii aveau cunoştinţă), se preciza: "noi trebuie să ne orientăm după faptul că între noi şi guvernul sovietic există înţelegerea ca ei să ia conducerea în România, luînd în considerare poziţia noastră de conducere în Grecia".

După instalarea la putere a guvernului comunist Groza, Iuliu Maniu declara, într-un interviu acordat unui ziar occidental, că România era definitiv pierdută în favoarea ruşilor, îndoindu-se că acum s-ar mai putea face ceva pentru ca ţara să nu fie anexată Uniunii Sovietice. El preciza că Anglia şi Statele Unite nu s-au opus presiunilor pe care ruşii le-au exercitat pentru formarea guvernului condus de Petru Groza.

În august 1946, Maniu a intervenit, de data aceasta pe lîngă şeful misiunii engleze, Holman, pentru a stopa acţiunile acaparatoare ale sovietelor şi ale prepuşilor lor. Englezul i-a răspuns sec: "În acest moment Anglia şi Statele Unite sînt interesate în primul rînd de apărarea Mediteranei, iar apoi, după Grecia şi Turcia, vine rîndul Coreii, apoi al Germaniei, al Austriei şi apoi România. Există un fel de listă de prioritate".

În decembrie 1946, Burton Berry îi pune în vedere cu brutalitate lui Maniu să tempereze lupta cu guvernul comunist: "Nu aveţi decît o singură cale, aceea a răbdării şi curajului." În luna aprilie 1947, cînd omul nostru politic îi cere aceluiaşi diplomat să solicite Statelor Unite sprijin oficial pentru o acţiune prin care Partidul Naţional Ţărănesc intenţiona să răstoarne guvernul comunist, Departamentul de Stat al USA (semnat: Secretarul de Stat adj., Dean Acheson) trimite la Bucureşti un răspuns care atesta clar că anexarea României era pecetluită: "nu trebuie să se recurgă la violenţă în acest moment..., rîndul României nu a sosit..., anglo-americanii socotesc prematură o schimbare imediată a regimului (comunist, n.n.)." Peste puţin timp P.N.Ţ. era dizolvat, iar Iuliu Maniu, ca şi ceilalţi lideri ai opoziţiei, era întemniţat, sfîrşindu-şi zilele în puşcărie. Înainte de a dispare din scena politică, bolnav şi dezamăgit, el mai face un ultim gest public, de o mare eleganţă umană: citat ca martor în procesul Mareşalului Antonescu, după depoziţie, s-a îndreptat spre acuzat, strîngîndu-i mîna.

Războiul rece declanşat între Occident şi Sovietici n-a mai putut salva democraţia românească. Patruzecişicinci de ani cortina de fier a separat România de lumea liberă.

Sfîrşitul tragic al dr. Iuliu Maniu este un avertisment dur şi actual pe adresa oamenilor politici români, prea înclinaţi să caute sprijin la exponenţii unui Occident obsedat de propriile lui interese, şi care nu respectă în relaţiile cu partenerii decît forţa şi banul.

La opt ani de la întemniţarea şi doi ani de la moartea lui, la Biserica Română din Paris a fost oficiat un parastas. În protestul referitor la această comemorare, publicat în *Le Courrier roumain* din 15 noiembrie 1955, organizaţia tineretului Partidului Naţional Ţărănesc "respinge mesajul fostului rege Mihai I, afirmînd că... fostul rege Mihai I, în loc de a semna acest elogiu postum, ar fi făcut mai bine să semneze, la timp, un decret de graţiere a lui Iuliu Maniu, uzînd de prerogativele sale regale... Dacă nu a făcut-o la timp util, proza de azi nu poate şterge răspunderile de ieri. Prin absenţa sa constituţională în cazul lui Iuliu Maniu, fostul rege Mihai este complice la tragicul sfîrşit al marelui nostru Preşedinte. Tineretul P.N.Ţ. consideră citirea prozei regale la acest parastas drept o provocare..."

"Sfinxul de la Bădăcin" era ultima redută morală în calea comunismului de obîrşie moscovită. De moartea lui sînt vinovaţi, în faţa istoriei, atît puterile care ne-au vîndut ruşilor, cît şi monarhul care, vrînd să se salveze pe sine, a pactizat cu duşmanii ţării.

REMEMBER

UNIREA RELIGIOASĂ

Faptul că veacuri de-a rândul am luptat în contra catolicismului apusean, judecând obiectiv, nu poate constitui un motiv pentru a avea şi în viitor aceeaşi atitudine faţă de el. N'am luptat noi oare şi pe teren politic şi militar împotriva fraţilor noştri latini din Occident? Flăcăii noştri din Ardeal n'au luptat vitejeşte cu grenadierii lui Napoleon şi acea curată glorie militară a Ardealului românesc, baronul Urs de Margina, nu s'a ridicat în ochii poporului nostru tocmai prin vitejia lui în contra italienilor, pe care, ca ofiţer în armata austriacă, i-a învins într'o luptă la Solferino, în anul 1859? Dar oare, dacă o ursită blestemată ne-a obligat să luptăm în trecut contra fraţilor de un sânge cu noi, urma ca acea atitudine să o păstrăm pentru vecie? Glasul sângelui ne-a poruncit în momentul istoric să ne apropiem de aceia pe care i-am socotit vrăjmaşi. Şi noi ne-am apropiat şi graţie acestei apropieri am ajuns la cea mai înaltă culme a gloriei noastre.

După reluarea legăturilor cu Biserica apuseană, de care suntem mai apropiaţi şi prin credinţă, şi prin legături de rasă, va trebui urmărită mai departe problema, până la realizarea unei legături strânse cu întreaga Biserică a lui Cristos.

O rezolvare a chestiunii religioase fără prealabila rezolvare a chestiunii unirii celor două confesiuni şi a reunirii Bisericii româneşti cu Biserica apuseană a fraţilor noştri de aceeaşi rasă, şi apoi, încetul cu încetul, cu întreaga biserică creştină, nu este o soluţie prin care poporul nostru se poate întări - dimpotrivă: ea va aduce o slăbire şi o anchilozare a vieţii religioase şi, prin ea, a întregii vieţi naţionale.

(Onisifor Ghibu, *Unitatea religioasă a românilor*, Beiuş, Tiparul tipografiei "Ateneul", 1931, p. 13-14)

Titu **POPESCU**

AMEŢEALA PRIVITULUI ÎN JOS

Cind mă refeream, in numerele precedente, la felul cum se raportează azi omul de cultură din România la politică, deţineam o anume latenţă exemplificativă, de la care porneam sau la care reveneam, chiar dacă numai rareori simbolizam anume situaţii prin cazuri concrete. Nici nu era nevoie de mai mult, fiindcă sub acolada unui principiu fiecare poate adăuga propriile observaţii privind persoanele care - ca să folosesc un cuvint drag propagandei de partid - s-au "implicat". Era vorba, deci, de analiza comportamentelor cultural-politice ale unor intelectuali care, acum, eliberaţi de lestul îngrădirilor periculoase, au irumpt in agora naţională şi au devenit protagoniştii unor programe politice (atunci cind acestea există) sau ai unor direcţii de acţiune derivate din crezuri personale. A fost un moment cind se părea că o soluţie noocratică are ciştig de cauză şi că o grupare intelectuală bine sudată şi ferm garantată principial poate pune ordine in haosul din jur. Dar - din păcate - in scurt timp această alternativă şi-a plafonat şansele politice, neducind pină unde ar fi trebuit translaţia valorilor culturale in modalităţi ameliorative eficiente, pe plan social şi economic.

mortal securisto-partinic pină la completa depersonalizare a indivizilor componenţi, că prăbuşirea libertăţilor democratice i-a invăţat să nu mai gindească şi cu atit mai puţin să acţioneze, că degradarea valorilor culturale şi colapsul invăţămintului le-au furat idealurile şi le-au făcut disponibilă demnitatea, că succesul partidului in compromiterea bisericii oficiale i-a făcut să nu mai aibă nici un Dumnezeu.

Dar a venit mai demult momentul să păşim peste toate acestea şi să putem reinvia pe cadavrele aşa-ziselor principii comuniste. A fost mai demult momentul să dăm bătălia cea mare - care este cea cu noi înşine. Desigur că renaşterea naţională vine de la trezirea fiecăruia dintre noi din lunga letargie a unei jumătăţi de secol, in care am murit de nenumărate ori, dar niciodată pină la capăt. Cucerită de noutatea polemicilor publice şi de o anume competitivitate parlamentară, atenţia naţiei este mereu indreptată in sus, acolo unde se dă spectacolul zilnic, pentru care fiecate poate simţi o satisfacţie tihnită, văzind in direct că, totuşi, nu mai este ca inainte. Dar spectacolul de la virf ascunde, de fapt, indolenţa şi degradarea de jos. Desigur că se pot aduce critici din toate părţile şi acestea pot fi dirijate iarăşi in toate părţile, critici îndreptăţite, reale, meritate - şi este foarte bine că se intimplă aşa. Dar tot criticindu-ne între noi, ajungem şi la momentul cind ne dăm seama că concordia naţională este grav avariată şi că tot jocul acesta al intereselor şi, desigur, şi al bunelor intenţii se loveşte de blazarea omului de pe stradă ca de o platoşă impenetrabilă. Există, la noi, o ruptură între efervescenţa partidelor şi a strategiilor protagoniştilor scenei politice şi interesul omului simplu faţă de acestea, care in viaţa lui de zi cu zi nu s-au impus absolut prin nimic. Caracteristica socială a României post-decembriste este o stare de schizofrenie care separă maladiv organismul public prin amputarea comunicaţiilor nervoase.

MUGUR PASCU

Utopia noocraţiei se repetă in istoria politică a României. Doresc in continuare politicianul ieşit din experienţa intelectuală a omului de cultură, din orizontul lui larg de inţelegere şi din bunul-simţ dobindit in consecinţă, cu rezerva că realitatea nu este încă in măsură să impună soluţia.

Aşa stau lucrurile de la un anumit nivel in sus. Ignorasem, însă, că de la acel anumit nivel în jos, se deschide o mare şi periculoasă capcană. Dacă inţelesesem penetrarea culturii în politică la zona superioară a "elitelor", sau pe aproape de aşa ceva, zăbovisem să estimez comportamentul imediat al omului obişnuit, felul şi capacitatea lui de reacţie, de inţelegere, de sensibilitate - intr-un cuvint, conştienţa cu care îşi construieşte aspiraţiile şi îşi selectează reacţiile. Or, uitindu-ne acum şi pe partea cealaltă a medaliei, se vede clar că, la noi, soluţia noocratică nu are o bază socială. Dacă privim cu dreptate în jur, reprimindu-ne ingăduinţele noastre sentimental-patriotice, dacă avem deci curajul să fim drepţi în judecăţile noastre, observăm cu uşurinţă nivelul total sub-cultural al comportamentelor din imediata noastră apropiere. Desigur că recunoaşterea ravagiilor făcute de comunism este o explicaţie, dar acesta încă nu epuizează problema. Este de ordinul evidenţei că românii au fost aduşi la îndobitocire de criminala conducere de care au avut parte, că lipsurile de tot felul le-au măcinat pină la epuizare sufletul şi mintea, că turma populară românească a fost dresată de biciul

Românul nu s-a recucerit pe sine. Pretenţiile ii sunt în continuare minime, iar oferta pe care o are la dispoziţie este pe măsură. Cum teama de partid, securitate şi poliţie a trecut dintr-un pericol iminent intr-o raportare abstractă, cetăţeanul işi etalează agresiv suficienţa şi orgoliile. Pentru el, este destulă împăcare electorală faptul că "se mai găseşte ceva". Mizeria nu-l excedează şi se complace în ea. Fiindu-i indiferentă, nu pune mina la treabă. Constată necazul la nivel de bancuri şi bravează lipsurile prin ironii. Grija de aproapele ii ţine loc de viaţă spirituală. Inconfortul cotidian ii acaparează aspiraţia spre civilizaţie. Frustraţiile ii dau pe faţă rapacitatea primitivă, agonisirea cu orice preţ şi prin orice mijloace. Tehnica utilitară deplorabilă care i se oferă îl face să accepte fatalitatea răului şi să o filosofeze la modul dimboviţean inconfundabil. Inexistanţa asigurării şi asitenţei sociale îl face dependent de bunăvoinţa birocraţilor, pe care ii cultivă în continuare la modul ruşinos, după cum ne obişnuiserăm. Paragina satelor ii justifică lenea agricolă. Învăţat să "depindă", românul depinde in continuare şi, nemaiavind de cine, işi creează idolii strimbi ai neputinţelor fataliste. Proverbele împăciuitoriste sunt noua învăţătură transmisă din tată în fiu. Agitaţia levantină a presei il blochează: ia mai dă-i dracu'! La televiziune, parlamentarii sunt recunoscuţi dicotomic: fesenistul şi nefesenistul, sau Stan şi Bran (cu concluzia: a tunat şi i-a adunat!).

În România, te apucă ameţeala nu dacă priveşti în sus, ci dacă priveşti in jos.

Că ne place sau nu - aceasta nu schimbă cu nimic. Neschimbindu-se nimic, inseamnă că ne place. Dacă ne place, inseamnă că asta vrem. Dacă asta vrem, de ce se mai agită ăia, pe sus, că vor să schimbe şi nu pot sau nu ştiu cum. *Noi* nu vrem să se schimbe, fiindcă dacă am vrea, s-ar schimba.

Şi prăpastia se-adinceşte, şi-ameţeala privitului in jos sporeşte (pot fi puse pe note - tot trăim biruinţa kitsch-ului generalizat).

Cornelia **VISSARION-MĂNUCEANU**

TUDOR ARGHEZI ŞI FATALITATEA PUTERII

Citind deunăzi un amplu articol al domnului Titu Popescu, apărut in *Curentul* din martie 1992, am avut plăcuta surpriză să descopăr intrebări subtile despre "acceptarea dirijismului propagandistic" de către Tudor Arghezi, "care s-a supus fatalităţii puterii" etc. etc.

Nu vreau să mă declar un apărător al scriitorului Tudor Arghezi, deoarece ar putea-o face mult mai bine cei in cauză: Mitzura şi Baruţu Arghezi.

Dacă domnul Titu Popescu incearcă să descopere adevărul care s-a ţinut ascuns cu mare grijă zeci de ani, acesta este un merit incontestabil, care trebuie salutat. Articolul domniei-sale creează reacţii. Reacţii pe care le-aş dori cit mai multe, apărute in diverse publicaţii. Numai astfel lumina va pătrunde, aşa cum intr-o peşteră ar apărea un vizitator cu o lanternă care să lumineze puternic toate colţurile in care se ascund comorile neamului românesc.

Ca să pot vorbi despre Tudor Arghezi, mi-ar trebui tot atit de mult timp ca şi cind aş scrie un roman, deoarece evenimentele petrecute intre anii 1943, cind l-am cunoscut pe Tudor Arghezi, şi pină in 1967, cind s-a prăpădit, sint extrem de bogate. Mai ales că acesta este timpul cit eu am stat foarte aproape de familia Arghezi şi o perioadă am locuit la Mărţişor...

Grădina Mărţişorului reuşea să ajute, in parte, intreţinerea familiei. Gospodăria frumoasă in care munceau toţi patru. La rindul ei, grădina trebuia intreţinută... Şi nu era uşor! Se vindeau cireşile la poartă şi toţi ai casei se străduiau să menţină o armonie, ca să nu se simtă colţii unei sărăcii aruncată in ograda lui Tudor Arghezi, care nu mai putea ciştiga nimic, deoarece era "interzis". O pensie mică, pe care o primea de la Uniunea Scriitorilor, nu acoperea cituşi de puţin cheltuielile necesare hranei celor patru: cei doi copii, care eau studenţi, şi cei doi soţi, care erau... şomeri.

Regimul, prin reprezentanţii săi culturali, făcuse între timp unele tentative de a-l convinge pe Arghezi să scrie pentru "noua orinduire". Dar aceste tentative, cu toată sărăcia crincenă in care se zbătea Arghezi, au eşuat. Convingerile poetului din Mărţişor il impiedecau să-şi inchirieze condeiul şi conştiinţa.

Iernile erau lungi şi geroase. Uneori nămeţii se aşezau pină peste poartă. Drumul acoperit cu omăt era curăţat zilnic; lemnele se vindeau pe cartelă şi raţiile erau umilitor de mici...

Intr-o zi, bat in toaca ce spinzura deasupra porţii. Nici nu mă mai vedeam unde sint, aşa de acoperit de ninsori era drumul, frumosul drum care avea farmecul de a mă transporta intr-o altă sferă - a visului, a poveştilor, a bucuriilor din care mă furişam să gust...

Şi a doua zi, in şopronul de lingă grajd, il văd pe Tudor Arghezi rinduind trei cazane lingă o grămadă de cărămizi noi. Citeva bidoane cu petrol erau, la fel, aşezate ca nişte recruţi: lustruite, cu "capele" noi şi cu etichete lipite, ca astfel să fie recunoscute cind mergeau să stea la coadă pentru a fi umplute. "Du-te, te rog, zicea Doamna Arghezi, şi ajută-l puţin, că uite, se luptă singur şi durează prea mult, iar frigul se inteţeşte". Nu ştiam ce trebuie să fac eu - dar curiozitatea m-a indemnat să alerg... "Am venit să vă ajut", ii zic, privind inspre cazane. Nu pricepeam ce trebuie să fac şi il intreb: "Ce faceţi aici?". "Păi, fac ce vezi, dragă Băiete"... (Uneori imi zicea băiete, referindu-se la energia cu care aruncam zăpada, făcind pirtie impreună cu Mitzura şi Baruţu...) "Uite, pun in fiecare cazan cite 3-4 cărămizi, dar nu una peste alta, ca la zidărie, ci separate, ca să circule printre ele şi pe deasupra lor petrolul". Am tăcut, dar nu mă incumetam incă să-l intreb, ci ii dam pe rind cite o cărămidă, iar el le orinduia in cazane. După această primă fază, turna petrol pină se umplea cazanul - şi tot aşa, turnam şi eu la celelalte, apoi pe cele golite le multam in partea stingă, lingă peretele destinat vaselor goale. "Acum, zice el, sintem gata. Hai să inchidem uşa, ca să nu intre vreo pasăre să scape în cazane". "Nu ştiu ce să zic... Iertaţi-mă, dar pentru ce trebuie să stea cărămizile in petrol?" "A.... nu ştii?" "Nu!" "Credeam că ştii - deşi ai dreptate să nu ştii, deoarece la Costeşti se mai găsesc lemne şi aşa ceva nu cred că ai văzut... Cărămizile, continuă el, vor sta să sugă petrolul pină miine, poimiine şi apoi iau cite două-trei, le pun in sobă, pun jăratec peste ele şi se aprind. Mai adaug apoi două-trei lemnişoare şi, astfel incinse, devin un fel de căptuşeală a teracotei, răminind soba caldă şi peste noapte"... Eram aşa de mirată, că probabil ochii mei exprimau ceea ce simţeam şi incercam să inţeleg fără să mai intreb... Văzindu-mă că pricepusem drama, mi-a zis: "Tempora aspera"...

Nu ştiu cum treceau zilele; eram mereu apăsată de gindul că "învăţătura" mi se limitase la o "învăţătură din experienţă", dar intimplările care loveau fără milă în cele mai sensibile persoane erau lecţii pe care nu le-am mai uitat niciodată!

X

Intr-o zi, Baruţu a fost arestat. El acceptase să tipărească in mica tipografie din Mărţişor un manifest anticomunist. Manifest conceput de Ion Matei, pe atunci student la sociologie, de doctorul Weselowski şi, pare-mi-se, de un călugăr...

Arestarea aceasta şi urmările ei aveau să zdruncine profund tăria morală a lui Arghezi.

TURMA

de Victor **FRUNZĂ**

Orchestrarea absurdului pină la grotesc este performanţa acestui "roman al unei vizite de lucru", publicat acum de Victor Frunză. Cartea işi are "istoria" ei, aşa cum autorul o are pe a lui. Deşi ignorat ca atare de grupările strategice ale exilului românesc, Victor Frunză este - vrem şi trebuie să o spunem - poate cel mai autentic disident, este singurul care a dejucat toate planurile Securităţii, intorcindu-se în ţară după o răsunătoare campanie de presă anticeauşistă, în mediile din Occident, pentru ca apoi să continue atitudinea sa justiţiară într-o inextricabilă unitate de sine. Cartea in cauză este reconsituirea unui manuscris confiscat de amintita instituţie, exprimind şi astfel biruinţa mesajului scris faţă de piedicile cenzurative specifice oricărui regim totalitar. Scrisă in 1979, cartea vede lumina tiparului în iulie 1991, dar - o reparaţie chiar dincolo de aşteptări! - la Bucureşti şi nu în exil, ceea ce este deja o victorie in sine, una dintre şansele schimbărilor post-decembriste.

Turma exacerbează intr-o diagramă grotescă, esenţializind la limită absurdul, acel proces tipic de rinocerizare care a făcut posibilă supravieţuirea aberaţiei numite comunism. Victor Frunză pune în cauză culpa colectivă a spiritului de gloată care coboară demnitatea la nivelul existenţei depersonalizate. El nu face radiografia unei situaţii, ci procesul unei ideologii. În acest fel, romanul de-acum este parte organică a ansamblului scrierilor lui Victor Frunză - una dintre cele mai consecvente opere ale exilului românesc. Romanul pare o extensie particularizată a sintezei sale privind *Istoria P.C.R.* şi o variantă în proză a construcţiei sale dramatice *Marea gară mare*. Inserţiile publicistice şi cele eseistice stau in vecinătatea exerciţiului său jurnalistic din volume ca *Pentru drepturile omului în România* sau *Cit mai poate trăi un cadavru politic*. Toate şi fiecare în felul ei au un puternic caracter demascator, dezeroizind pretenţiile propagandei comuniste în realitatea rizibilului lor. Autorului ii stau la indemină, după cum se vede, o varietate de mijloace specifice, conduse convergent spre un scop care-i simbolizează întreaga existenţă. În acest sens, atitudinea sa morală este exemplară şi se individualizează cu putere.

Nu putem lua acum în discuţie realizarea artistică propriu-zisă a romanului, care ar presupune o analiză stilistică şi structurală. Ne mărginim a observa că romanul debutează intr-un ritm lent, uşor trenant (ca şi cum ar fi trebuit şi prin scris să invingă incercuirea securistă), care apoi se accelerează, spre a deveni captivant spre final. Unele scene (romanul este conceput secvenţional, cinematografic) ni s-au părut netrebuincioase în relevarea firului narativ, altele, mai ales cele licenţioase, mizind pe un senzaţional ieftin.

Prin *Turma*, Victor Frunză ne-a pus în faţă o nouă oglindă; avem curajul să ne recunoaştem in ea?

Conf.univ. **Mihai RACOVIŢAN**

ASPECTE ISTORICE ALE SECUIZĂRII ROMÂNILOR

Din cei aproximativ 500-600.000 de secui din România, jumătate sunt de origine română, secuizaţi în timp îndelungat de cei care s-au aşezat peste ei şi au avut privilegii faţă de ei. Dacă nu vom putea fi crezuţi, vom analiza cum au "dispărut" românii la nivel de sat, de la un recensămînt unguresc la altul. Numai că, pentru o atare demonstraţie, am avea nevoie de cel puţin un număr de ziar, fiindcă nu de date ducem lipsă.

Despre modul cum a evoluat secuizarea românilor din arcul carpatic (zona secuimii), în perioada cuprinsă între cele patru recensăminte oficiale din Ungaria dualistă (decadele: 1880, 1890, 1900 şi 1910) şi după Unirea din 1918, lăsăm să vorbească cifrele recensămintelor din anii 1880 şi 1910 şi cifrele recensămîntului român din 1930, din care rezultă urnmătoarele situaţii.

În judeţul Odorhei, erau 136 comune mixte, locuite de români şi secui, din vremuri vechi. Recensămîntul ungar din 1880 a "constatat" că în 83 de comune continuau să se afle secui, români secuizaţi şi români; în restul de 53 de comune, românii au "dispărut". Desigur că dispariţia este pur formală, realitatea fiind că în aceste comune românii au devenit secui prin limba vorbită (pentru că, dacă te duci la rubrica "confesiune", constaţi că aceşti "secui" erau greco-catolici sau ortodocşi, secuii neaoşi nefiind de nici una din cele două confesiuni, exclusiv româneşti). În cele 100 de comune din judeţul Trei Scaune, numai în 4 nu erau români în 1880, iar în judeţul Ciuc, numai în 3 din 66. În judeţul Mureş-Turda, care avea 209 comune - dintre care 85 erau locuite de români şi maghiari -, în 116 se aflau români şi secui, iar în 8 comune nu se aflau români, fiind complet secuizaţi.

În 1880, în cele patru judeţe (Odorhei, Trei Scaune, Ciuc, Mureş-Turda), care însumau 526 de comune, se aflau români şi secui în 358 de comune, iar în 68 românii erau secuizaţi din vremuri mai vechi, prin limba vorbită şi credinţa religioasă, putînd fi identificaţi doar după numele româneşti maghiarizate.

Intensificarea procesului de maghiarizare în statul ungar, la sfîrşitul sec. al XIX-lea şi începutul sec. al XX-lea, n-a adus cercurilor de guvernămînt satisfacţia dorită. Din cifrele recensămîntului din 1910, rezultă că din cele 133 de comune ale judeţului Odorhei, românii au "dispărut" complet din 84, fiind înglobaţi secuilor, întrucît vorbeau limba maghiară. Constatăm însă că, după confesiune, românii au dispărut numai din 46 de comune, pentru că în restul de 38 se aflau români ortodocşi şi greco-catolici. În judeţul Ciuc, din cele 64 de comune (în 1910), se arată că românii au "dispărut" din 25 de comune după limba vorbită, doar în 5 comune după confesiune. În judeţul Trei Scaune, din cele 100 de comune, românii au "dispărut", după limba vorbită, din 32, numai din 3 însă după confesiune. În judeţul Mureş-Turda, din cele 129 de comune locuite de români şi secui, conform recensămîntului din 1910, au "dispărut" românii din 34 de comune după limba vorbită, iar după confesiune doar din 6 comune.

Per total, după criteriul stabilirii naţionalităţii pe baza limbii vorbite, în 1910 românii au dispărut din 175 de comune, însă doar din 60 după confesiune. Chiar dacă admitem fenomenul, din totalul de 426 de comune locuite de români şi secui ale judeţelor amintite, rămîn totuşi 251 de comune cu români. Cum însă cifra de 175 de comune este consemnată în rubrica confesiunilor, care indică exietenţa românilor ortodocşi şi greco-catolici în 311 comune, rezultă că, în 1910, românii erau secuizaţi complet numai în 115 comune ale arcului carpatic.

Constatăm că secuizarea completă a românilor s-a produs în 68 de comune ale judeţelor amintite, în timp de secole, pînă în 1880, iar în intervalul 1880-1919 - numai în 30 de ani, deci - s-a produs secuizarea completă a românilor în alte 60 de comune din aceleaşi judeţe, fapt care confirmă aplicarea drastică a metodelor de maghiarizarea şi secuizare a românilor şi a altor nemaghiari din Ungaria dualistă.

Fiinţa neamului românesc din zona secuimii, din sud-estul Transilvaniei, a fost apărată şi menţinută de bisericile româneşti şi de şcolile confesionale înfiinţate şi susţinute de ambele Biserici, pînă în 1918 (pentru cei 3,5 milioane de români care au susuţinut edificiul Ungariei dualiste cu impozite şi munci grele, nobilimea maghiară n-a catadixit să întreţină măcar o *şcoală primară de stat* în limba română). Aceste instituţii formau obstacolul de netrecut în acţiunea de maghiarizare a românilor. De aceea, guvernele ungureşti au pornit lupta pentru desfiinţarea lor, prin înfiinţarea unei Episcopii graco-catolice ungare, precum şi şcoli maghiare de stat pentru români.

Ceeea ce n-a putut înfăptui oligarhia ungară timp de 51 de ani (1867-1918), prin legislaţie şi arbitrare măsuri administrative, au realizat horthyştii între 1940-1944. În acei ani de cruntă teroare horthystă, aplicată fără "tocmeală", au fost devastate sute de biserici, altele (îndeosebi în secuime) au fost dărîmate, au fost închise şi sigilate în Maramureş peste 20 de biserici ortodoxe, şcolile româneşti au fost desfiinţate, au fost expulzaţi preoţii, profesorii şi învăţătorii, în general intelectualii români. Românii ortodocşi şi greco-catolici din comunele secuimii, în care bisericile au fost dărîmate sau devastate şi pîngărite, au fost trecuţi cu forţa la cultele de expresie maghiară: romano-catolic, reformat şi unitarian. Rămaşi şi fără şcoli româneşti, procesul de secuizare a românilor din acele comune s-a intensificat în ritm alarmant.

A fost prea mare nedreptatea făcută poporului şi statului român, şi astfel de stări sufleteşti nu pot să dureze; istoria a confirmat-o, nu o dată. Urmările celui de al doilea război mondial au făcut dreptate prin revenirea Transilvaniei de nord-vest la matca străbună, la România. După acel trist accident al istoriei, tot ea a făcut dreptate prin naturalul, firescul act de reintregire. Dreptatea n-a fost şi nu este deplină.

X

Venim deci spre vremuri apropiate de noi, contemporane nouă. S-a făcut mult tapaj, în ultimele luni, despre naţionalismul exacerbat al lui Ceauşescu, care a practicat asupra minorităţilor, cu precădere asupra maghiarilor şi secuilor, un adevărat etnocid cultural şi de altă natură, minorităţile fiind supuse unui proces de "omogenizare", simţindu-se ameninţate în existenţa lor. Fie-mi iertat, dar subsemnatul nu-l poate acuza pe Ceauşescu de naţionalism. Dacă ar fi fost şi s-ar fi manifestat ca atare, ar fi reparat integral marile nedreptăţi, dezastrul la care au fost aduşi românii din secuime. Or, el n-a făcut-o: n-a refăcut toate şcolile, bisericile, iar prin sistemul "propoziţional" de numire a oficialităţilor locale, de la prefect la primar şi secretar de sfat popular de comună, procesul de secuizare a românilor a continuat... şi continuă încă. Ritmul de industrializare a acestor judeţe a fost superior mediei pe ţară şi au fost destui moldoveni care au venit să-şi caute de lucru, s-au căsătorit cu femei de naţionalitate secuie, copiii rezultaţi n-au avut şcoli româneşti şi s-au dus la şcoli maghiare şi s-au pierdut, într-o generaţie, ca neam. Iar el n-a contracarat propaganda ungară dezlănţuită în lumea largă, primind permis să circule peste hoatre doar "operele" lui, nu cărţi despre istoria adevărată a românilor. Este doar un exemplu. Întrucît subsemnatul a "murit" ca specialitate la 1918, sugerez istoricilor care se ocupă de vremurile mai noi să studieze registrele de stare civilă de la primăriile din zonă, cele de la biserici şi de la şcoli. Sunt, de asemenea, curios să constat, într-o perspectivă apropiată, la ce va duce alungarea a zeci şi zeci de profesori şi învăţători români (şi aşa insuficienţi), a preoţilor din secuime, care, chipurile, s-au reintors în localităţile de baştină, fiind repartizaţi acolo abuziv sub dictatură.

Realitatea este următoarea şi una singură: românii sunt aceia care nu au nevoie ca secuii şi maghiarii să se declare români, întrucît aceştia, la un loc, formează doar 8%, în timp ce românii reprezintă peste 80% din totalul populaţiei ţării. Poporul român, atît de covirşitor majoritar, este creator de stat naţional unitar, iar prezenţa minorităţilor nu loveşte nicidecum în interesele statului şi poporului român. Încăpem cu toţii în rotundul pămîntului românesc. Ceea ce pretindem însă noi, românii (şi avem acest drept!), sunt drepturi şi obligaţii egale pentru toţi - nici mai mari şi nici mai mici - şi, aşa cum cerea generaţia de la 1848, pe Cîmpia Libertăţii de la Blaj, "respect imprumutat după dreptate".

Mihai DELCESCU

SCRISOARE CĂTRE GENERAŢIA MEA

Mă adresez ţie, generaţia mea născută în timpul frămîntărilor primului război mondial sau în anii de pace şi prosperitate care i-au urmat.

Am crescut în mijlocul problemelor, al bucuriilor şi al necazurilor tale şi nu m-am desolidarizat niciodată de sufletul tău.

Am trăit copilăria noastră comună ca "Străjeri ai Patriei", cu cămăşi albe şi batic roşu la gât, sub deviza "Credinţă şi muncă pentru Ţară şi Rege" şi am mărşăluit împreună la "ziua Lui", de 8 iunie, în uralele mulţimii, dorindu-ne viteji apărători şi stâlpi de nădejde ai Patriei şi ai "Marelui Străjer", pe care l-am ovaţionat ca simbol al acesteia. Simbol care la primii nori de furtună şi-a luat bagajele, iubita şi trenul regal, fără să tragă un singur foc cu armele pentru care încasase comision, "spălând putina" ca un laş, huiduit de "Poporul Său".

Am trăit împreună cu tine entuziasmul versurilor "Nu-i temniţă să ne nspăimânte, nici chin, nici viforul duşman..." şi, la puţini ani după aceea, împreună cu tine, generaţia mea, ne-am verificat, înfruntând pentru "Patrie şi Rege" gloanţele duşmanului, ca apoi, cu cuţitul înfipt în spate la 23 august, chiar de "Comandantul suprem al armatei", o parte din noi să ia calea Siberiei, iar alţii să-şi verse sângele până la porţile oraşului Brno, pentru a-l economisi pe cel rusesc, pe preţul unei decoraţii, al unui Jeep şi al unui avion de sport!

Am manifestat şi am acţionat alături de tine, generaţia mea, pentru Ţară şi chiar pentru cel ce deschisese porţile Ei comunismului, plin totuşi de speranţă şi gata de a continua lupta, până la capăt, cu orice sacrificiu.

Am trecut solidar cu tine prin "Furcile caudine" ale Securităţii, am mirosit mucegaiul pereţilor Jilavei şi am degustat terciul şi ciorba de varză a Aiudului. Am stat la "Alba" şi la "Neagra", tot ca să nu mă dezic de tine, generaţia mea, şi "nu am scuipat pe înfrângerile mele", dar nici pe credinţele mele. Am îndurat frigul, noroiul şi mizeria şantierelor de construcţii, iar sufletul mi-a plâns văzând cum încetul cu încetul te-ai mistuit, plecând obosită capul sub jugul stăpânului, ori, mai rău, pactizând adesea cu el şi trădându-ţi idealurile tinereţii pentru o felie de pâine în plus. Idealurile în care crezuseşi cândva, pentru care ai suferit şi pentru care ţi-au murit rude şi prieteni. Dar ceea ce m-a durut cel mai mult a fost faptul că tocmai cei ce trebuiau să fie purtătorii de torţe ai poporului, intelectualitatea, trădându-şi misiunea, s-au prostituat în aşternutul deţinătorului de putere, P.C.R.-ul, vânzându-şi sufletul pentru a-şi îngrăşa trupul, oferind astfel şi un exemplu nociv norodului, pe spinarea căruia vegeta.

Am visat şi sperat împreună cu tine pe cărările exilului, aşteptând ziua eliberării Ţării de sclavie şi m-am bucurat împreună cu tine când aceasta a venit, târziu, foarte târziu, după ce atâţia din cei mai buni ai noştri au pierit pe drumul Golgotei. Am plâns împreună cu tine tineretul entuziast care şi-a oferit pieptul gloanţelor trădătoare şi m-am ruşinat că Tu, în zilele acelea, nu ai ştiut să fii la înălţimea aşteptărilor, că ai lăsat ca fructul jertfei copiilor tăi să fie furat de complicii Tiranului, ucis de ai lui, ca să îi ia locul. Şi m-a durut că nici măcar, deşi ai sperat mereu în această minune naţională, nu ai avut înţelepciunea şi prevederea să-ţi pregăteşti soluţii corespunzătoare, salvatoare pentru ţară, încât şi astăzi, după atâta vreme, încă mai orbecăi în întunerecul politic, cu singura dorinţă a unui "ciolan", măcar simbolic, pe cartea de vizită sau pe piatra funerară!

Tu, care ai trăit o viaţă fără tinereţe sub furtuna gloanţelor, cu lanţurile călăilor la glezne, cu teama de activistul de partid în suflet şi ai tremurat la gândul celor ce băteau la uşă în miez de noapte, tu, care ai suferit toate deformările sufleteşti impuse de regim, ca să ajungi să gândeşti marxist şi în vis, tu, care, păşind astăzi în al şaptelea deceniu de viaţă, te apropii cu paşi mari, siguri, de "Marele Prag", tu, în loc să îţi faci bilanţul şi, trăgând învăţăturile cuvenite, să îţi transformi experienţa în înţelepciune, devenind sfătuitorul copiilor şi al nepoţilor tăi, tu te agiţi dorind să ai puterea în mâinile tale slăbănoage, trasându-le tipare de viaţă după calapodul tău tinerilor care au în faţa lor decenii...

De ce vreţi neaparat să le impuneţi lor modelele tinereţii voastre, când totul s-a schimbat în lume? De ce nu acceptaţi că ei au alte gusturi, alte dorinţe, alt mod de a înţelege viaţa şi alte aspiraţii? Credeţi poate că voi deţineţi soluţii etern valabile pentru toate generaţiile viitoare? Îmi veţi răspunde: "Ei nu au experienţă, iar noi avem". Evident că ei nu o au, dar totuşi ei ştiu ce doresc, dar nu ştiu cum să îşi realizeze aceste aspiraţii, astfel că aici intervine sarcina voastră.

Acceptaţi-vă cu înţelepciune rolul onorabil de sfătuitori, de îndrumători sau de... bunici ai tineretului, ca să nu ajungeţi şi voi să le creaţi lor tipare nepotrivite, aşa cum ne-au creat nouă generaţia părinţilor noştri care, nici ei, nu au ştiut cândva, de asemenea sclavi ai altor prejudecăţi, să înţeleagă imperativele timpului lor. Mai bine să se întrebe tinerii: "De ce nu este şi X ministru?", decât să se întrebe: "Ce mai caută şi ăsta aici?". Sau poate că visaţi o lume gerontologică de matusalemi, în care străbunicul îşi bate la fund copilul devenit de multă vreme bunic? Politica necesită vigoare şi energie, deci o sănătate fizică pe care nu o mai aveţi!

Tineretul ţării are nevoie de CULTURA, EXPERIENŢA şi ÎNŢELEPCIUNEA voastră, nu de gusturile şi prejudecăţile voastre desuete, anchilozate la deceniul 30, şi nici de principiile voastre economice şi sociale, ce v-au impregnat şi alterat sufletele în "deceniile anilor lumină ai socialimului biruitor" peste munţi de cadavre, şi nici de moda anilor tinereţii voastre frustrate de tinereţe: uniforma kaki militară sau cea vărgată de puşcăriaş. Dar ce dovezi de înţelepciune le oferiţi voi, cei care păşiţi în deceniul 70 de viaţă, voi "tineri îmbătrâniţi" ai generaţiei mele, care "cu un picior în groapă", încă mai vreţi să fiţi "cineva", dacă nu ministru, măcar prefect ori primar, numai ca să se scrie în necrologul vostru că aţi fost "cineva", şi ca unii din voi să figureze în cărţile de istorie şi enciclopedii, alături de marile figuri ale omenirii? Dacă aţi făcut ceva în tinereţea voastră, atunci fiţi siguri că istoria vă va consemna prin faptele voastre, nu ca oportunişti şi profitori ai jertfei unor copii impuşcaţi pe treptele catedralei din Timişoara sau pe străzile Bucureştiului (din ordinul unor ticăloşi, din chiar generaţia noastră), în vreme ce voi stăteaţi ascunşi, poate sub pat, cu sufletul la gură! Cândva, în temniţă, m-a apostrofat un bătrân avocat: "Generaţia d-tale a făcut România mică!". La care l-am întrebat: "Dar generaţia dv. ce a făcut?". "Generaţia mea a făcut România Mare!", mi-a răspuns el foarte mândru. "Da, aşa este, i-am replicat. Generaţia dv. a făcut România Mare cu sângele ei şi cu capul generaţiei anterioare, iar generaţia mea a făcut România mică cu sângele ei, că atâta neaţi cerut, şi cu capul generaţiei dv.!" Asistenţa bătrână a încremenit, tinerii au zâmbit satisfăcuţi, iar respectivul mi-a întors jignit şi indignat spatele, fiindcă adevărul supără, ca şi acesta al meu, de acum!

Noi nu avem dreptul să ne erijăm în proprietari ai ţării, fiindcă ea nu este a noastră, după cum nu a fost nici a înaintaşilor noştri şi nu va fi nici a urmaşilor noştri. Ţara a aparţinut generaţiilor anterioare aşa cum ne aparţine azi nouă şi cum le va aparţine celor viitoare, numai cu drapt de uzufruct, căci ea este o bijuterie de familie ce trece din generaţie în generaţie, împodobind-o pe fiecare o vreme, fără ca vreuna să aibă dreptul de a o înstrăina, dar cu obligaţia conservării ei.

Noi, cei ce ne aflăm astăzi la apusul vieţii, trebuie să ne punem la dispoziţia celor tineri, aşa cum am afirmat-o mai sus, doar experienţa, cultura şi înţelepciunea, oferindu-le OPŢIUNI şi propunându-le soluţii, pentru ca ei să opteze, findcă viitorul este al lor, nu al nostru. Chiriaşul ce este pe cale de a se muta dintr-o casă nu îi impune succesorului soluţiile sale, ci eventual îi oferă sugestii. Să avem deci bunul-simţ de a face şi noi la fel, pentru a nu cădea în ridicol! Dar îi putem ajuta să-şi aleagă neghina din grâu, adică să cureţe temeinic de gunoi şi de şobolani casa în care vor să locuiască, fiindcă "iertarea creştină", trâmbiţată de interesaţi şi preluată de naivi, poate viza numai greşelile (neintenţionate), nu şi ticăloşiile (intenţionate), despre care şi Isus a spus: "Cu măsura cu care ai măsurat ţi se va măsura". Să amputăm mădularul cangrenat, altfel putrefacţia nu va mai putea fi stăvilită. Şi nu poate exista o reconciliere naţională fără să se fi făcut în prealabil dreptate. Memento!

Mircea DUMITRESCU

AL TREILEA RĂZBOI MONDIAL

Mondialitatea primului război... mondial a constat în faptul că pe teritoriul unuia dintre continentele planetei, Europa, s-au luptat şi trupe venite de pe alte continente, iar mondialitatea celui de al doilea a constat în faptul că, în afara trupelor venite în Europa de pe alte continente, au mai existat teatre de operaţiuni militare în Africa şi în zona Pacificului.

După mai şi august 1945, se părea că pacea şi concordia se vor instaura pe mapamond pentru mulţi ani, dacă nu chiar pentru veşnicie.

Dar nu a fost să fie aşa, fiindcă domnul Churchill, după ce contribuise efectiv la crearea blocului est-european sub influenţa directă şi absolută a Rusiei Sovietice, a rostit un discurs la Fullton, în Statele Unite, inventînd *cortina de fier*, după care a urmat de urgenţă *războiul rece*. Politologii susţin că anul 1989 a fost cel în care cortina de fier a fost desfiinţată prin demolarea corespondentului acesteia pe teren (adică zidul Berlinului) şi în care s-a pus capăt războiului rece prin desfiinţarea în fapt a blocului din Europa de Est.

De data aceasta chiar că s-ar fi intronat pacea şi concordia pe mapamond! Şi aceasta, deoarece o dată cu acţiunea domnului Mihail Gorbaciov de a fi distrus socialismul în ţările blocului estic şi structurile lui, CAER (economică) şi Tratatul de la Varşovia (militară), ţările respective au dat fuga sub pulpana ocrotitoare a Occidentului, adică Piaţa Comună şi NATO.

Astfel, prin extinderea cîmpului de activitate al dolarului la nivel planetar, ca şi democraţia de tip american de altfel, de asemenea la nivel planetar, nici o stavilă nu mai putea exista în drumul triumfal al bunei stări.

Politologilor, ca şi specialiştilor în economie şi în doctrine militare, nu le rămînea decît sarcina de a introduce în tipare savant-teoretice un adevăr exprimat în cuvinte simple, obişnuite.

Aşa să fie? Ce bine ar fi să fie aşa! Numai că ...

Întorcîndu-ne în timp la începutul deceniului '50, constatăm că, de fapt, a început AL TREILEA RĂZBOI MONDIAL, o dată cu declanşarea conflictului din Coreea; fără pretenţia exhaustivităţii şi nici a respectării unei cronologii riguroase, constatăm, de asemenea, că după Coreea a urmat Vietnamul, apoi Algeria, Palestina, Libanul, Nicaragua, insulele Malvine, Iran-Irak, Angola, Afganistanul, Cambodgia, Africa de Sud şi, în zilele noastre, fosta Iugoslavie (Slovenia, Croaţia şi Bosnia-Herţegovina), fosta URSS (Nagorno Karabah, Gruzia, Asia Centrală, Transnistria), teritoriul împărţit al kurzilor, ca să nu mai vorbim de războiul Golfului, desfăşurat din dispoziţia şi sub supravegherea Consiliului de Securitate al ONU.

Dacă observăm cu atenţie toate aceste teatre de război, numite cu un titlu generic AL TREILEA RĂZBOI MONDIAL, se desprind cîteva constatări:

1. Mondialitatea nu mai constă în atragerea în Europa a unor trupe de pe alte continente, ci localizarea luptelor respective în zone aparţinînd altor continente.

2. În marea lor majoritate, aceste lupte aveau caracter fratricid (Coreea, Vietnam, Algeria, Nicaragua, Angola, Afganistan etc.).

3. În spatele fiecăreia dintre părţile în conflict se aflau cîte una din cele două supraputeri (USA şi URSS) sau acoliţii lor.

4. Testarea armamentelor, mai ales a celor convenţionale, se făcea pe pielea (viaţa) altora, iar zizaniile băgate între fraţi erau atît de eficace, încît chiar după retragerea "sponsorilor" militari, concilierea fraţilor beligeranţi devenea aproape imposibilă (ex.: Afganistan).

5. Prin declanşarea războiului din Golf, s-a ajuns la foarte periculoasa tutelă a unor conflicte militare exercitată de ONU prin Consiliul de Securitate.

6. "Căştile albastre" au ajuns o "rezolvare" aproape indispensabilă, fiind solicitate chiar de fraţii în conflict, ca ultimă soluţie pentru oprirea crimelor fratricide.

7. Dar cea mai oribilă modalitate de a purta luptele în acest AL TREILEA RĂZBOI MONDIAL, mai exact o formă de război *total* (deci şi împotriva populaţiei civile), în afara bombardamentelor terestre sau aeriene, este *embargoul* : dacă acesta s-ar referi numai la armament, ar mai fi o explicaţie, dar el se aplică - direct sau indirect - şi asupra mijloacelor de existenţă ale populaţiei civile, ceea ce este o formă abjectă de genocid.

Am enumerat mai sus numai cîteva dintre caracteristicile acestui AL TREILEA RĂZBOI MONDIAL, care conduc la o singură mare întrebare: *Chiar trebuie să moară atîţia oameni?* Este drept că orice fiinţă vie trebuie, mai devreme sau mai tîrziu, să moară. Dar de ce acest moment final să se producă din dorinţa şi prin voinţa unuia sau mai multora (cu ample justificări şi explicaţii), care apasă pe butonul declanşator (metaforic vorbind) al războiului local? Motivele? Mai curînd le-aş spune "pretexte", dar oricum le-aş zice, nu pot accepta ideea că ar putea fi motive-pretexte atît de serioase încît oameni care nu se cunosc între ei să se omoare cu sînge rece.

Şi parcă regret Evul Mediu, cînd două armate stăteau faţă în faţă, iar comandanţii lor se luptau pe viaţă şi pe moarte, fiind învingătoare acea armată al cărei comandant îşi răpunea adversarul. Îmi imaginez, în acest sens, armata irakiană şi cea multinaţională stînd faţă în faţă, iar Saddam Hussein şi George Bush luptîndu-se între ei.

Aşa prezentîndu-se situaţia în cel de-al TREILEA RĂZBOI MONDIAL, sunt şanse ca el să se termine vreodată?

Da, dacă se întîmplă ceea ce spune Noul Testament în Apocalipsa după Ioan!

În orice caz, aşa cum am mai spus şi cu alte ocazii, în timp ce sfîrşitul secolului al XIX-lea a fost numit "la belle epoque" (tandru spus), sfîrşitul celui de-al XX-lea îşi merită pe deplin numele "la folle epoque" (real spus).

CRISTALE

TITU POPESCU

O CONFIRMARE

Am aflat cu o inevitabilă întîrziere că, odată cu apariţia articolului meu Scriitori şi dosare *(în* Curentul, *martie 1992), istoricul literar Z. Ornea publica, în* România literară *(nr. 6, 26 febr.-4 martie 1992), o "cronică a ediţiilor" intitulată* Călinescu, cronicar literar. *Îndrăznind să fac o legătură între textul d-lui Ornea şi al meu, constat identitatea punctelor de vedere, la care se adaugă o coroborare de atitudine, cea a "intransigenţei politice" a puriştilor din exil cu judecata de dosar a puriştilor din interior. Pornind de la "cazul" Călinescu, Z. Ornea se distanţează de ingratitudinile postumităţii: "oricîte «căderi» în compromis ar fi cunoscut omul Călinescu din 1945 în 1964, aprecierea infamantă e nedreaptă. Despre toate cîte le-a făcut, în aceşti ani, fiinţa lui vulnerabilă trebuie, fireşte, discutat. Nimic nu poate şi nu trebuie ocultat. Dar cu obiectivitate, cu măsură, neresentimentar, în context istoric, punînd în cumpănă şi contribuţia - enormă - pozitivă (culturală şi umanitară) şi cuvîntul compromis. De văzut chiar, s-ar cuveni, dacă nu cumva compromisurile n-au fost preţul greu plătit (o ştiu bine, de pildă, de la Ralea) pentru a salva ceea ce se mai putea şi trebuia salvat. A fost tragedia unei generaţii de mari valori, care nu poate fi tratată numai cu ironie, înjurătură şi desconsiderare trivială". Luînd notă de justeţea situării istoricului literar (la care m-am afiliat avant la lettre), trebuie să recunosc, culpabil, că, în mediile exilului, am "ocultat" (vorba d-lui Ornea) în propria-mi bibliografie cartea* Idei estetice în scrierile lui Mihai Ralea, *pe care am publicat-o în 1974, la Editura "Dacia" din Cluj. Motivul: teama de puriştii politicii (care-o fi ea?) exilului. Iată că, prin glasul d-lui Z. Ornea, Ralea mă mustră pentru involuntara mea contribuţie la ingratitudinea postumităţii.*

* * *

A PROPOS DE RALEA

O altă lectură, iarăşi obiectiv întîrziată (Utopia română, *de Călin Andrei Mihăilescu, în* Curentul, *sept.-oct. 1987), confirmă bibliografic ceea ce istoricul literar Z. Ornea declară a fi o mărturisire orală. Autorul* Utopiei române *(studiu foarte interesant!) sesizează, într-un text al lui Ralea, confirmarea afirmaţiei lui Emil Cioran că "poporul românesc are o distanţă de el însuşi care indică o particularitate unică" (în* Schimbarea la faţă a României*). Mihai Ralea, teoretizînd strategia "retragerii", a "ocultării", în istoria noastră, disimulează o justificare personală, în conjunctură: "Adaptabilitatea noastră a fost cîteodată, în momentele cele mai grele, aproape o simulare a morţii. Ne-am redus individualitatea şi combativitatea la minimum, ca să nu irităm inamici prea puternici, ne-am reţinut de la orice afirmare de sine ca să ne putem salva viaţa. Caracterul nostru ne-a salvat. Dar cel ce se poate adapta înseamnă că poate trăi. Ea este semnul vitalităţii noastre" (în* Fenomenul românesc*). Iată că, proiectîndu-l într-un anumit specific istoric, "colaboraţionismul" marilor noştri intelectuali (încă o dată, acesta nu scuză umilinţa frenetică a mult dezagreabililor lingăi de la curtea lui Ceauşescu) este încadrabil într-o ancestrală strategie a neamului. Ne place, nu ne place - aceasta este realitatea.*

În cuprinzătoarea şi aplicata sa analiză, Călin Andrei Mihăilescu pune şi diagnosticul exact al interacţiunii oponente a forţelor instrumentate de comunism: "Regula sistemului a fost dată demult: milioanele de oameni ce au căzut victime stalinismului nu au murit în lupta împotriva comunismului, ci în lupta comunismului împotriva lor".

* * *

PROFESORUL

Cultul cărţii, al bunei învăţături, emoţia permanentă pentru spectacolul clasic, prestigiul cărturăresc întruchipat în oameni şi, în general, o anumită seriozitate adîncă, nedezlipite de firea intelectualului ardelean, sceptic la suprafaţă şi cotropit de idealuri umanist-umanitariste în profunzime, au făcut din învăţămîntul filologic clujean o marcă de prestigiu, rîvnită în alte centre universitare ale ţării. Era - din păcate, eroziunea învăţămîntului românesc în general, ca reacţie specifică a acidului comunist, nu a ocolit nici Alma Mater Napocensis - o şcoală în adevăratul înţeles originar al termenului, cu învăţăcei care îşi preamăreau maeştri şi căutau să-i urmeze, cu dascăli de prestigiu integral, care impuneau respectul înalt ce se naşte din iubirea sufletească. Am avut fericirea de a învăţa carte şi nu doar de a studia, cum în genere li se cere studenţilor, la acest impunător for de cultură umanistă care a fost Facultatea de Filologie din Cluj şi am fost înlăcrimat de emoţie cînd, prezentîndu-mă la un examen post-universitar la Universitatea din Bucureşti, şeful comisiei, exminîndu-mi dosarul, mi-a spus: "Dumneata ai făcut facultatea la Cluj, înseamnă că ştii carte".

În galeria marilor noştri maeştri, un loc aparte a avut întotdeauna, pentru mine, domnul profesor Mircea Zaciu. Îmi permit această mărturisire acum fiindcă, se va vedea, este momentul să o fac. Cursurile domniei-sale erau un model de claritate şi de onestitate intelectuală, situarea valorilor ne apărea pentru prima dată epurată de ingerinţe extraliterare - fapt cu atît mai important pentru noi, cu cît ne înfăţişa complexa, contradictoria şi fascinanta mişcare literară a primei jumătăţi a secolului nostru. Sistematica predării punea în splendidă lumină frenezia unei epoci pe care o puteam trăi, astfel, participînd la ea, aşa cum orice adevărată trăire literară este o participare la valoare. Am citit toate cărţile Profesorului, i-am urmărit activitatea publicistică, cu mîndria adevărată a celui care a fost şi el în Arcadia...

Domnul profesor Mircea Zaciu este acum în Germania - şi nu în vizită. Egoismul meu admirator mă face să mă bucur că este şi-l simt în apropiere, dar dacă m-aş detaşa, ar trebui să mă întristez. Mai poate vieţui filologia clujeană fără dînsul? Dar realizez din nou că filologia clujeană nu mai este cea din recunoscătoarele mele amintiri, şi-atunci lucrurile îşi au o explicaţie pe măsura întîmplării. Doresc să nu comit o indiscreţie dacă voi consemna aici argumentul dintr-o scrisoare cu care Profesorul mi-a însorit nostalgia clujeană: "... după mineriadă, am pierdut orice speranţă în ţară".

Aş face din recunoştinţa ce i-o port o floare şi i-aş dărui-o, cu toate că, numai cu atît, nu se face primăvară...

NOI APARIŢII LA EDITURA VICTOR FRUNZĂ

ÎN CULISELE EUROPEI LIBERE

de **Jacob POPPER**

Nimic mai atrăgător decît un astfel de titlu! Toată lumea cunoaşte ce este Europa Liberă, dar a afla ce se întîmplă chiar în "culisele" ascultatului post de radio - asta este, într-adevăr, senzaţional. Jacob Popper face ceea ce încă nu a făcut nimeni: divulgă public mecanismele din umbră care sunt în măsură să ne aducă cu picioarele pe pămînt din setea noastră de idealitate, atît de frustrată în ţară. Autorul cărţii este cel mai îndreptăţit să o facă: o experienţă îndelungată ca redactor la amintitul post de radio, o natură polemică de cursă lungă (vezi şi precedenta sa carte, *Pe ring cu Eugen Barbu*), temparamentul justiţiar care l-a făcut deseori "incomod". De fapt, leit-motivul cărţii se înscrie tocmai în aceasta din urmă aplicaţie a sa, solicitîndu-le însă şi pe celelalte: "momentul adevărului".

Ne aflăm, desigur, în imposibilitatea de a da, noi înşine, o "interpretare" a poziţiei lui Jacob Popper, dar faptul că el se sprijină pe documente şi situaţii adevărate este dincolo de orice

îndoială. Toate cele înfăţişate le-a simţit pe propria piele şi, deci, nu povesteşte la persoana a treia. Povestea sa, "ca'n romane", este o poveste autobiografică, iar astfel adevărul personal ridică vălul de pe un mecanism care cerea imperios discreţia conspirativităţii. Talentatul ziarist care a fost Noel Bernard apare, ca om şi director, în posturi mult dezavantajoase, incisivii comentatori Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca sunt surprinşi în tribulaţii conjuncturale, atmosfera generală a secţiei române suferă de un levantinism pe care celelalte secţii nu-l atingeau. Conducerea americană a celor două posturi de radio tratează secţia română cu indiferenţă, atîta timp cît ceea ce se întîmpla acolo nu interesează poziţia oficială a Congresului şi interesele C.I.A.

Puriştii exilului, după cum le este în fire, se vor grăbi, desigur, să spună că Jacob Popper, deconspirînd "culisele" Europei Libere, face jocul denigratorilor din ţară. Atîta înţeleg, atîta spun: nu *adevărul* îi interesează, ci conjunctura şi, pe cît se poate, salvarea propriei onorabilităţi.

Îl îndemnăm pe dl. Popper să procedeze după imperativul igienei morale: să nu-i bage în seamă! Cartea sa este exemplară în privinţa supremaţiei auctoriale, prin ignorarea oricăror rezerve sau precauţii conjuncturale. E nevoie de curaj? Credem că doar de cinste. Cîţi alţii dintre scriitorii/publiciştii exilului au curajul cinstei?

T.P.

POLITRUCII TREC LA OFENSIVĂ

de Pamfil Şeicaru

(Extras din *Răspuns "Glasului Patriei" robite*, Madrid, 1956)

Din momentul în care s'a publicat aşa zisul Decret de amnistie, la 26 Iunie 1955, trebuia să ne aşteptăm la începutul unei serioase acţiuni de anulare a exilului prin acţiunea de repatriere. În definitiv, de ce n'ar strânge, guvernul din Bucureşti, recolta atâtor ani de nemernică politică de demoralizare a exilului, politică dusă cu atâta consecvenţă de comitetul naţional român şi de domnii cu "relaţii", ca şi când ar fi fost în serviciul comandat al Kominformului?

Nu trebuie să privim la colecţia de improvizaţi ai conducerii comuniste din Republica Populară Română, ei sunt numai simpli executanţi; tot ce lucrează în domeniul economic, social, politic nu este rezultatul nevolnicei lor chibzuinţi, ci conform planurilor şi instrucţiunilor primite din Moscova. În acest duel planetar între Statele Unite şi Rusia Sovietică, constatăm cu spaimă superioritatea tehnică a diplomaţiei comuniste, care foloseşte toate greşelile săvârşite de diplomaţia lumii libere.

Regimul sovietic a moştenit tradiţia superioarei diplomaţii ţariste, care, adesea, a ştiut să acopere cu un strălucit succes înfrângerile armatei ruseşti. Diplomaţia rusească s'a completat sub Soviete cu cea mai desăvârşită organizaţie de spionaj pe care, în timpul războiului, preşedintele Roosevelt şi dl. Churchill au lăsat-o să se dezvolte sub masca anti-fascismului.

Exilul românesc a fost permanent supravegheat de serviciul de spionaj comunist. Există agenţi direcţi şi indirecţi, conştienţi şi inconştienţi ai Kominformului printre exilaţii români. Aşa cum infirmierele notează temperatura pacientului ca medicul să poată cunoaşte evoluţia bolii, reacţiunile organismului, agenţii comunişti infiltraţi în rândurile exilaţilor au trimis, lunar, la centrală, foaia cu diagrama temperaturii exilului. Comuniştii nu operează în necunoscut, ei nu se precipită; năvodarii zvârlu cu mare băgare de seamă năvodul şi aşteaptă până ce au toate semnele că s'au prins mari cantităţi de peşte. Cunoaştem noi pe năvodarii roşii? Popa Leu unde este? Într'o zi, a plecat la Viena, în zona sovietică; îşi îndeplinea misiunea jucând farsa episcopală. Nu a fost prost concepută, deşi destul de grosolan executată. Apoi faimoasa Doamnă Magos, aşa de bine şcolită în tehnica spionajului comunist, a stimulat berbantlâcul lui Veniamin, a transformat în proxenet pe imbecilul de Romiţă Boilă, a convins pe cei din comitetul naţional că este o autentică trimisă a rezistenţei din ţară şi a operat în voie. Neavând, bieţii de ei, nici o legătură cu ţara, au fost încântaţi că zisa doamnă s'a adresat lor. Cine au fost nefericitele victime ale uşurinţei cu care au oploşit impostorii pe tovarăşa Magos nu ştim. Într'o zi, atunci când ţara va fi liberă, vom afla îngroziţi cât au costat în victime româneşti aventurile erotice ale craidonului Veniamin şi dobitocia lui Boilă.

Dar în afară de aceste cazuri de spionaj identificate, câte zeci de alţi spioni, necunoscuţi de nimeni, vor mai fi existând, cine poate şti? Faptul că la Bucureşti s'a ordonat (în republicile populare iniţiativa o au numai şefii partidului comunist) formarea unui comitet de repatriere, publicarea unui ziar Glasul patriei şi instalarea acestui comitet la Berlin (zona comunistă) sunt suficiente indicaţii că năvodarii roşii au anunţat că a sosit momentul să se ridice năvoadele, că s'a prins din belşug. Vom şti care sunt naivii prinşi în mrejele unei violene propagande, dar pe năvodarii roşii nu-i vom putea identifica şi ei vor continua să opereze. Era de prevăzut această exploatare a demoralizării exilaţilor prin politica dusă de antreprenorii exilului.

Pentru a ne da seama de mijloacele puse în acţiune de zisul Comitet de repatrieri, dispunem numai de cele cinci numere din Glasul patriei (Berlin, 10 şi 20 Decembrie 1955). Am citit cu atenţie, ca un om căruia scrisul nu mai ascunde nici o taină, Apelul publicat în chiar primul număr al ziarului. Înţeleg că misiunea încredinţată nefericiţilor ademenitori este grea, dar, oricum, ar fi putut găsi în tot cuprinsul ciuntitei noastre ţări un om capabil să redacteze un apel mai puţin banal. Ajunge să citim acest apel ca să descoperim în retorica banală completa lipsă a convingerilor marxiste, absenţa unei legături sufleteşti cu regimul. Bănuiam acest lucru, Apelul comitetului român de repatrieri îl confirmă.

"Apelul nostru este glasul patriei, este cuvântul părinţilor, fraţilor şi surorilor noastre care vă cheamă să vă întoarceţi acasă".

Fraza fiind prost construită, suntem îndreptăţiţi să credem că textul a venit direct de la centrala comunistă din Moscova şi apoi tradus în limba română. Şi nimeni nu se emoţionează, nimeni nu acordă încredere. Dar chiar dacă fiecare exilat ar primi scrisori, fotografii, ar fi chemat la telefon, ar auzi, ca din fund de prăpastie, glasuri dragi şi, sguduit de durere, ar hohoti în plâns, atunci tot nu ar fi Glasul patriei care îi cheamă, ci strigătul de disperare al celuia în spatele căruia stă politrukul sinistru care şi supraveghează, rezervându-i o discretă plimbare fără întoarcere, dacă nu şi-a recitit cu aparenţă de adevăr textul întocmit de serviciile de propagandă R.P.R.

Peremptoriu ni se spune: "a sosit momentul să terminaţi cu pribegia, cu mizeria şi nesiguranţa zilei de mâine". Nu se poate o veste mai însufleţitoare: înseamnă că au plecat trupele sovietice, că ruşii nu mai sunt stăpâni la noi în ţară. Este aşa cum am visat: admirabil! Numai că trupele sovietice sunt, ca şi anii trecuţi, pe pământul românesc, deşi, conform tratatului nenorocit din 1946, erau obligate să evacueze ţara trei luni după evacuarea Austriei. Ştim că tovarăşul Gheorghiu-Dej a îndrăgit aşa de mult trupele sovietice, încât nu se poate concepe viabilitatea regimului comunist fără prezenţa lor şi de aceea a rugat, cu multă insistenţă, Rusia Sovietică, să nu'şi retragă armata din România. Amabili, ruşii au rămas, iar tovarăşii onorabilului Gheorghiu-Dej dorm liniştiţi.

Dar prezenţa trupelor sovietice, care dau o nediscutată siguranţă regimului, este o indicaţie că n'a sosit momentul să terminăm cu pribegia, cu toate că ne pare rău, că ne doare depărtarea de ţară. Urmează, în Apel, o evocare a necazurilor inerente pribegiei, cu înduioşări de comandă asupra soartei exilaţilor. Patetic, Apelul ne spune, amintind de lagărele de refugiaţi: "noi am terminat odată pentru totdeauna cu aceste suferinţi". Există, în adevăr, lagăre de refugiaţi, unde se adăpostesc şi au existenţa asigurată cei scăpaţi din paradisul comunist. E normal să nu aibă mare confort, dar şederea în aceste lagăre este în funcţie de găsirea de lucru a fiecăruia. Refugiaţii sunt liberi să plece când vor şi unde vor. Au câmpurile de muncă forţată oaspeţi benevoli, care pot sta cât vor şi pleca când doresc chiar în altă ţară? "Noi am terminat odată pentru totdeauna cu aceste suferinţi". Afirmaţie mincinoasă: munca forţată, munca de sclavi intră în rânduiala economiei comuniste. Nu este oare Siberia plină de câmpuri de muncă forţată? Nu este Bărăganul populat cu nefericiţi care suferă de foame şi de frig în barăci zgâlţâite de vânturi?

Se înduioşează cei care trimit Apelul pentru repatriere că suntem foarte mulţi flămânzi, lipsiţi de adăposturi omeneşti şi lipsiţi de "ceea ce este mai principal şi necesar omului: munca cinstită". Ce fel de îndeletniciri îşi închipuie că îndeplinesc exilaţii atunci când afirmă că nu pot fi întrebuinţaţi la o muncă cinstită ? Aceste afirmaţii ridicole nu servesc cauza pentru care a fost făcut Apelul. Dacă acest Apel este destinat celor din ţară, corespunde intereselor propagandei comuniste; în cazul însă când aceste nerozii sunt adresate numai exilaţilor, este foarte bine: şi cel mai nătărău îşi dă seama de minciunile bravilor din Comitetul român de repatrieri.

Suntem, într'adevăr, emoţionaţi de grija ce ne-o poartă aceşti agenţi de recrutare ai regimului comunist; din nefericire, grija lor este comică: spun ei, sunt nevoiţi "să accepte munci necinstite, să'şi vândă conştiinţa, să'şi trădeze patria şi familiile". Ce Dumnezeu a mai rămas de trădat după 23 August 1944? Şi ce reprezintă aceste guverne impuse de trupele sovietice în zisele republici populare altceva decât simple administraţii ale unor colonii ruseşti? Ce sunt miniştrii? Vechili numiţi de Moscova. Nu ne întoarcem de teamă. Care e nebunul să intre de bună voie în capcana comunistă? Există, oare, un minimum de siguranţă personală? Nu este existenţa fiecărui Român lăsată la discreţia Kişinevskilor penitenciarului marxist?

Apelul afirmă că teama ne este insuflată de "Europa liberă" sau de "Vocea Americii". Nu cred că 5% dintre exilaţi îşi dau osteneala să asculte emisiunile pomenite în Apel. De ce ar pierde timpul, când au la dispoziţie atâtea mijloace de informare, fără să accepte informaţia tip propagandă?

Dar mă întreb: de ce recurg la mijlocul unui apel care nu poate convinge pe nimeni, când există o cale mai sigură de a împrăştia temerile? Să se acorde libertatea oricărui cetăţean al Republicii populare să iasă din ţară când şi unde vrea. Aşa cum se practică în toate ţările necomuniste. Dacă este o aşa de mare fericire în România, de ce frontierele sunt păzite, de ce pe locurile de trecere este întinsă sârmă ghimpată şi îngropate bombe? De ce cei însărcinaţi cu supravegherea frontierelor primesc răsplată pentru fiecare individ prins că vroia să fugă din paradisul republicii populare? Cine fuge, cu riscul vieţii, de unde este bine? Şi de ce, în locul afirmaţiilor verbale, nu folosesc elocvenţa precisă, categorică a faptelor, şi anume: toate înlesnirile acordate cui vrea să plece. Şi dacă este aşa de bine în ţară, de ce se tem că ar năvăli prea munţi Români peste hotare?

Şi în aceeaşi logică: dacă s'au realizat transformări miraculoase, dacă mizeria, nesiguranţa personală s'au "terminat odată pentru totdeauna", de ce acest regim de taumaturgi marxişti se feresc să facă alegeri libere sub controlul delegeţilor O.N.U.-ului, ca să se curme în fine calomniile tuturor reacţionarilor? Să ne imaginăm o consultare a poporului român realizată cu toate garanţiile de libertate şi corectitudine, garanţii pe care le oferă un control internaţional, iar pe soţii Kişinevski, Bodnăraş, Bunaciu, Gheorghiu-Dej, Chivu şi toţi fruntaşii comunişti purtaţi în triumf pentru fericirea din ţară; ce ar mai rămâne din "propaganda mincinoasă" contra căreia protestează Apelul comitetului de repatriere?

Din motive independente de voinţa noastră, suntem nevoiţi să suspendăm pentru un timp apariţia CURENTULUI. Vom reveni.

Redacţia

"ROMÂNIA MUNCITOARE" ŞI PAMFLETUL

de Pamfil Şeicaru

(extras din *Le Courrier Roumain*, Paris, nr. 61-62, 1 noiembrie 1955, p.15-17)

Intr'un articol, *O ciudată invitaţie la pamflet*, autorul constată că se dă o deosebită atenţie pamfletului in R.P.R. "O statistică ştiinţifică ar putea arăta că in ultimii zece ani literatura reperistă a acordat pamfletului cea mai mare proporţie dintre toate fabricaţiile de literatură".

Pamfletul este un gen literar care poate fi realizat cu talent sau fără talent.

Gustave Flaubert a publicat un roman, *Bouvard et Pécuchet*, care, de fapt, este un nemilos pamflet. Dar ce este intreaga operă a lui Léon Bloy? *Exégèse des lieux communs*, *Le Mendiant ingrat* sau acel teribil *Je m'accuse*, pe care căuta să-l imite Tudor Arghezi? Sunt opere literare, dar nu mai puţin pamflete. Mă surprinde că redactorul *României Muncitoare* nu cunoaşte acel admirabil pamflet socialist, *Dreptul la lene*, de Paul Laforgue, ginerele lui Karl Marx. Nu cultivarea pamfletului in R.P.R. ne pote ingrijora, ci descurajanta mediocritate a scrisului. *România Muncitoare* este uimită că intr'un număr din revista *Contemporanul* s'a publicat un articol, *Pledoarie pentu pamflet*. Nu cunoaştem textul acestui articol, dar suntem siguri că este inspirat din faimoasa pledoarie pentru pamflet, *Pamphlet des Pamphlets*, scrisă de marele Paul Louis Courier. Aş recomanda să fie citită şi meditată această apostrofă a clasicului pamfletului francez: "C'est dans cet esprit de valetaille que chez nous chacun craint d'être appelé pamphlétaire". Bineinţeles că arta pamfletului este mult mai pretenţioasă; cu o simplă înşiruire de invective nu se poate realiza un pamflet, ar insemna că dialogul dintre doi golani pe un maidan ar constitui un model de pamflet. O frază jegoasă a unui biet agramat, in care vulgaritatea expresiei nu poate face acceptabilă invectiva, nu se integrează in noţiunea pamfletului. În spatele violenţei de expresie trebuie să stea o convingere care să ardă ca flacăra, purificând chiar trivialitatea cuvântului.

Mihai Eminescu, ca gazetar - şi ca poet in *Satira a III-a* şi *Epigonii* -, a intrebuinţat adesea cu brutalitate cuvinte tari, "gunoiul şi pierde-vară a uliţelor Parisului", "cavalerii de industrie a căror imbogăţire in timpul războiului e un secret public şi care merită cu toţii a avea in blazoanele lor şi imprejurul cinstitelor gâturi marele cordon al ordinului Sfintei Cânepe, in calitate de samsari de sânge şi de carne de om". I s'a imputat de către distinşii fătălăi ai convingerilor brutalitatea expresiilor, violenţa stilului. Eminescu a ţinut să dea o explicaţie printr' un articol publicat in *Timpul* (1881, 2 Septembrie): "Acum venim la forma in care scriem. Se zice că ea ar fi exagerată, c'ar cuprinde injurături surugieşti etc. In realitate, stilul nostru nu este eufemistic. Ne-am deprins a căta pentru orice idee expresia cea mai exactă posibil. Dacă am voi să glumim, dacă nu ne-ar păsa de adevărul ce-l rostim, am putea să spunem lucrurile mai cu inconjur... Aici nu ajută alifia indulcitoare a eufenismului, ci numai scalpelul chirurgului, de aceea tăiem in putrejunea bubei noastre naţionale şi voim ca protoplasma naţională să reintregească golurile create prin tăieturi". Intr'un manuscris al lui Eminescu, meticulosul cercetător D. Murăraşu (Editura "Carpaţi" publică aşa de completul studiu *Naţionalismul lui Eminescu*, pe care il recomandăm cu căldură exilaţilor români) a găsit o notă: "O Eufemism! Fericirea nerozilor şi scăparea viclenilor, cine te-a inventat a inventat forma in care se imbracă laşitatea omenească, lipsa de convingeri limpezi, felonia". Convingerea lui Eminescu purifica toate expresiile, dădea acel accent interior frazei, acel ritm care te solidarizează cu atitudinea pamfletarului. Violenţa pentru violenţă meşteşugul de a intercala un adjectiv, de a folosi o imagine trivială intr'un articol nu pot fi acceptate decât dacă se degajă din tot articolul forţa irezistibilă a unei convingeri, imperativul unei idei. Exact ceea ce, din nefericire, îi lipseşte lui Tudor Arghezi.

Pamfletul supără când este scris de un dobitoc agramat sau de cine nu crede in nimic. Din vastitatea operei lui Victor Hugo, se desprind admirabilele pagini de pamflet din *Choses vues*. Articolul scris la moartea lui Talleyrand sau portretul pe care il face doamnei de Chateaubriand sunt modele ale genului. Sau in memoriile cardinalului de Retz, portretul plin de fiere in care evocă pe cardinalul Mazarin. Dar ce sunt in fond memoriile lui Saint Simon? Dar portretul pe care il face André Gide lui Léon Blum, in ziarul lui intim? Este o artă care necesită o mare fineţe de stil, o subtilă inteligenţă şi o sigură mânuire a cuvântului. De câte ori n'am citit aceste rânduri din Paul Louis Courier: "un homme comme lui, Bonaparte, soldat, chef d'armée, le premier capitain du monde, vouloir qu'on l'appelle majesté. Etre Bonaparte et se faire Sire! Il aspire a descendre"... Această expresie sigură luminează toată atitudinea lui Courier faţă de autoproclamarea lui Napoleon împărat.

Ceea ce exclude posibilitatea de creaţie a pamfletului sunt condiţiile scrisului in România martirizată. Pamfletul este o manifestare neconformistă, o afirmare a individualismului in formele cele mai agresive; or, tocmai aceste condiţionări ale realizării pamfletului il fac imposibil in R.P.R. Lituratură după normativ? Pamflet după normativ? Numai formulate intrebările şi artificialitatea creaţiei literare, lipsa ei de viabilitate sunt intrezărite.

România Muncitoare conchide: "Fără libertate nu se poate crea nimic in R.P.R., nici măcar pamflete". Noi spunem: mai ales pamflete.

Curentul

S.R.L.

Autorizată prin sentinţa civilă nr.1433/SC din 18 iunie a Judecătoriei Sectorului 1 Bucureşti; inmatriculată la Oficiul Registrului Comerţului sub nr.40/7 081/1991 din 22.07.1991; titlu protejat la OSIM cu decizia din 8 octombrie 1990 nr.11454/1990.

Sediul social: redacţia şi administraţia - str. Av. Popişteanu, nr.1, Bucureşti, Sectorul 1. Redacţia (filială) pentru străinătate: Nördl. Auffahrtsallee, 7, 8000 München 19, R.F.G., tel. (089)155305. Tiparniţa: Druck & Verlag Ernst Vögel, Stamsried, R.F.G.

Director: **VASILE C. DUMITRESCU**

Redactor şef: **Dr. TITU POPESCU**

Administrator: **MIHAI FLOREA DUMITRESCU**